

Argentína a kirchnerizmus alatt és után: eredmények és kilátások az idén esedékes elnökválasztás tükrében

2015. szeptember 22.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

Vezetői összefoglaló

Jelen elemzés részletes képet nyújt az argentin gazdaság elmúlt két évtizedéről. Az első, bevezető rész általánosságban ismerteti az argentin gazdaság legfontosabb pilléreit, az azok fejlesztésére alkotott kormányzati terveket. A második rész egy rövidebb gazdasági visszatekintést követően, a tizenkét éves Kirchner-éra legfontosabb gazdaságpolitikai kihívásait és eredményeit mutatja be. A harmadik rész az argentin gazdaság jövőbeli kilátásait elemzi, valamint bemutatja az ideai elnökválasztás jelöltjeit.

Tartalom

Vezetői összefoglaló	2
I. Az argentin gazdaság általános jellemzői	3
1.1. Gazdaságtörténeti bevezető	3
1.2. Az argentin gazdaság növekedési alapjai	4
II. A Kirchner-éra gazdaságpolitikája	11
2.1. Előzmények: Argentína gazdasága az államcsőd idején	11
2.1.1. Az államcsőd felé	11
.....	12
2.1.2. Gazdasági válság az ezredfordulón	13
2.2. A kirchnerista gazdaságpolitika jellemzői.....	14
2.2.1. Néstor Kirchner elnöksége (2003-07)	14
2.2.2. Cristina Fernández de Kirchner első elnöksége (2007-2010).....	16
2.2.3. Cristina Fernández de Kirchner második elnöksége (2011-2015).....	17
III. Az argentin gazdaság kilátásai a Kirchner-érát követően	23
3.1. Merre tovább?.....	23
3.2. A 2015. őszi választások jelöltjei	25
Felhasznált irodalom	27

I. Az argentin gazdaság általános jellemzői

1.1. Gazdaságtörténeti bevezető

1. ábra: Argentína közigazgatási térképe

A **XVI. századi spanyol hódítók** az arany és ezüst ígérete hívta a mai Argentína területére, melynek északnyugati részén a konkizta kezdetekor több őslakos indián törzs is lakott. Az aranylásban égő hódítók és az őslakosok között kialakult viszályok miatt a spanyolok visszahúzódtak a mai Paraguay területére, s csak **1580-ban** tértek vissza, amikor megalapították **Buenos Airest**. Idővel a **Rio de Plata-i Alkirályság** létrehozásával „beolvasztották” Argentínát a spanyol birodalom közigazgatási rendszerébe. A helyekre erőltetett korlátozások miatt azonban felkelés tört ki, amely elvezetett az **1816-ban kivívott teljes függetlenséghez**. A főváros (unitáriusok) és a tartományok (föderalisták) közötti megosztottság miatt hamarosan véres polgárháború kezdődött az országban, mely teljesen kimerítette az országot, és végül mintegy fél évszázad múlva a központosított irányítás megszilárdulásával zárult.¹

Argentína a XIX. századba már modern államként lépett: az ország megnyílt a külföldi tőke, kereskedelem és a bevándorlók előtt, s hamarosan a világ leggazdagabb államainak sorába lépett mint az egyik legnagyobb mezőgazdasági exportőr.

A gazdagság azonban csak kevesek kezében összpontosult, a szegénység idővel egyre csak nőtt, a vidékről a nagyvárosok felé megindult belső migráció még inkább mélyítette a szegények és gazdagok közötti szakadékot, amely később a populizmus² táptalajává és társadalmi bázisává vált. Argentínában ezt a politikai irányzatot **Juan Domingo Perón** személyével azonosítják (peronizmus), aki a szegény és munkás rétegek támogatására számos politikai és gazdasági reformot vezetett be.³ Később azonban egyre több diktatórikus elem jelent meg politikájában, miközben az ellenzék megnőtt, kifulladt az importhelyettesítő iparosítás, s a katolikus egyház is megvonta támogatását Peróntól. Mindezek együttesen odáig vezettek, hogy 1955-ben a katonaság segítségével merényletet kíséreltek meg ellene, így Spanyolországba menekült.

A Perón elnökségét követő diktatórikus időszakban egymást érték a puccsok, mely az ország gazdagságának rovására ment. A legszörnyűbb időszak az 1970-es évek második felében tomboló, **katonai junta** vezette „**piszkos háború**”⁴ volt, mely a mai napig nagyon érzékenyen érinti az argentin társadalmat és erősen

¹ A szembenállás megszűnését, a nemzet egységesítését szimbolizálja az elnöki palota, a Casa Rosada: a fehér unitáriusok és a piros federalisták összefogásának jelképeként megszületett „Rózsaszín Ház”.

² A latin-amerikai államoknak az 1929-es világválságra adott gazdasági válasza az importhelyettesítő iparosítás volt, míg a politikáé a populizmus. A karizmatikus politikai vezető (,,caudillók”) eleinte a megkésztettségből adódó feladatok újragondolását, a felzárkózást tűzték zászlójukra, de valójában a nép érdekeire hivatkozva saját önös érdekeiket követték intézkedéseik. Értelmezésük szerint mindenki a nép soraiba tartozott, aki nem az agrároligarchia részese volt. Ez a heterogén csoport rendkívül sokféle igényt képviselt, a populista rezsimek gyakran váltogatták egymást.

³ Perón igazi patrónusként jelent meg a nép szemében. Már népjóléti miniszterként is személyesen járta az országot, s felismerte azt a tátongó politikai vákuumot, miszerint vannak rétegek, akiket senki sem képvisel. Felesége, Eva Duarte – „a nép Evitája” – is nagy szerepet játszott Perón népszerűségében, hiszen Evita volt a társadalmi felemelkedés szimbóluma: bár szegény családban született, mégis First Lady lett belőle, aki politikailag is aktív szerepet vállalt: megalapítva a női peronista pártot, férje mellé állítva a női választókat.

⁴ Az akkori kormány alkalmatlanságára hivatkozva a katonaság átvette a hatalmat, majd teljesen felfüggesztették a demokratikus politikai életet, háborús tanácsokat, fogva tartó központokat és ún. „halálosztagokat” hoztak létre az ellenzék felszámolása érdekében. A nyílt civil ellenállás 1977 áprilisában kezdődött az eltűntek női hozzátartozóinak felvonulásával a Plaza de Mayo-n. Fontos megemlíteni, hogy Argentínában a katolikus egyház támogatta a diktatórikus katonai juntát. A későbbi bukásukat követő demokratikus kormány nemzeti bizottságot állított fel a piszkos háború

foglalkoztatja a közvéleményt. Az emberi jogok védelme mellett elkötelezett Jimmy Carter amerikai elnök megválasztásával azonban megkezdődött az argentin katonai junta nemzetközi elszigetelése. A rezsim bukásában nagy szerepet játszott Leopoldo Galtieri elnök és az argentin hadsereg **falkland-szigeteki veresége**, miután a kormány elvesztette nemzetközi hitelképességét is. A fokozódó külső és belső nyomás hatására Galtieri lemondott, majd **1983-ban megtartották az első demokratikus választásokat**.⁵

A sorban következő kormányok azonban rendre komoly **gazdasági problémákkal** küzdöttek, melyek az ezredfordulóra történelmének **legsúlyosabb válságába sodorták Argentínát**. A gyógyír **Néstor Kirchner** személyében érkezett, számára a társadalmi, szociális problémák megoldása volt a legfőbb prioritás, és sikerült az államadósság egy részének elengedésével kombinált adósság szerkezet átalakítást is elérnie. **Az országot jelenleg felesége, Cristina Fernández de Kirchner vezeti**.⁶

1.2. Az argentin gazdaság növekedési alapjai

A latin-amerikai térségben a harmadik legnagyobb gazdasági erővel rendelkező Argentína elsősorban mezőgazdasági termékeiről ismert, azonban az egyéb nyersanyagtermelő ágazatok és a diverzifikált, sokszínű ipar és szolgáltatási piac is hozzájárul gazdasági erejéhez [Prosperar, 2015].

Nyersanyagok

A földművelést, állattenyésztést, halászatot és bányászatot magába foglaló **primer ágazat a gazdaság 10,4%-át teszi ki** [CIA World Factbook, 2014]. Argentína élen jár például a **hús-, méz-, maté-, búza- és szójatermesztésben** – utóbbi kettő esetében megelőzi az olyan jelentős termelőket, mint Brazília, Kanada vagy az Egyesült Államok. A fontosabb **nyersanyagkincsek** – így például az ólom, a cink, az ón, a réz vagy a kálium – az Andok hegláncaiban rejtőznek, a világ legjelentősebb **arany- és ezüstlelőhelyei** pedig San Juan tartományban találhatóak. Az ország fontos **lítium-tartalékokkal** is rendelkezik, amelynek az utóbbi időben egyre nő a jelentősége alacsony környezetterhelő hatásának köszönhetően.

2. ábra: Argentína gazdasági térképe (2009) (forrás: Navigátor Világtalasz, Dél-Amerika II.) Ahogyan a térkép is jelzi, az ipari tevékenység körülbelül 80%-a, a mezőgazdasági termelés 70%-a a főváros és környéke köré csoportosul.

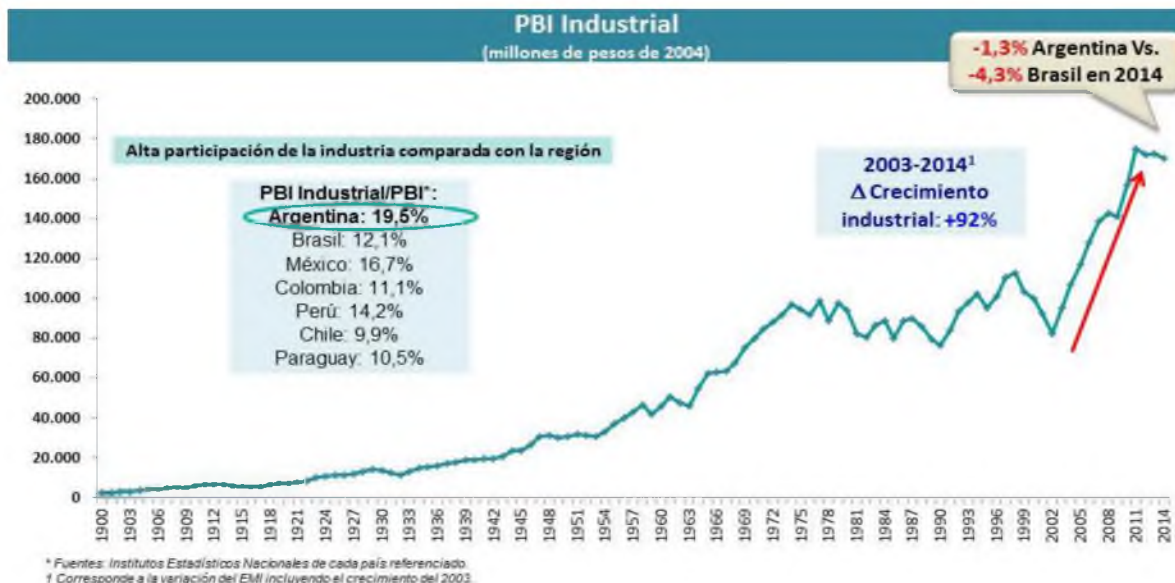
Ipar

A szekunder szektort jelentő ipari ágazatok a **GDP közel 30 százalékát** jelentik. Ennek nagy része a **mezőgazdasági termékek feldolgozásához** kapcsolódik, de egyre nagyobb teret nyer a **biotechnológia** is. Emellett az utóbbi időben jelentősen bővült a **tiszta és megújuló energiaforrások** alkalmazása is, mint például a szélenergia hasznosítása vagy a biodízel-termelés. Továbbá Brazília és Mexikó mellett Argentína a térség egyik legjelentősebb **autó- és autóalkatrész-gyártója**.

áldozatainak felderítésére: 11 ezer eltűntről számoltak be, több katonai vezetőt börtönbe zártak. A vizsgálódásokat Néstor Kirchner elnök újrakezdte a 2003-as megválasztását követően.

⁵ Az ország új alkotmányát 1994-ben fogadták el, mely szerint Argentína föderalista állam, ahol elismerik a hatalommegosztás elvét a végrehajtó, törvényhozó és igazságszolgáltatási ágak között. Az elnököt és az alelnököt közvetlenül, négy évre választják, akik egyszer újrválaszthatóak. A törvényhozás két házból áll: szenátusból és képviselőházból. A tartományi önállóságnak azonban gátat szab, hogy a központi kormányzat ellenőrizze az erőforrások elosztását a nemzeti és tartományi kincstárak között. A legnagyobb politikai párt a Perón által alapított Juszticialista Párt, valamint a Radikális Párt.

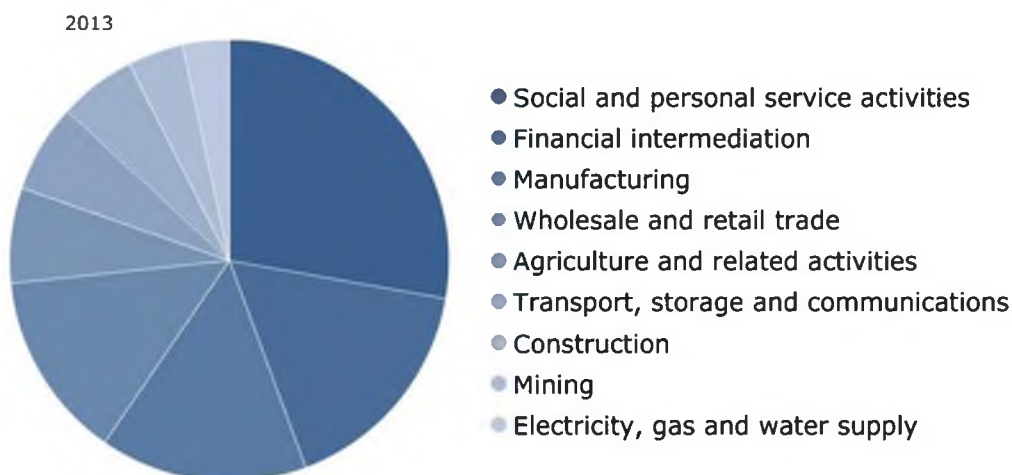
⁶ Annak ellenére, hogy az ország jelenlegi vezetője nő, mégis az a jellemző, hogy a nők számára bizonyos pozíciók elérése igen korlátozott: kevesüket választják meg szenátornak vagy képviselőnek. Érdekes viszont, hogy az építészeti szakmában a nők száma meghaladja a férfiakét.

3. ábra: Az argentin ipar által előállított GDP pesóban (2004. évi árakon számolva) (forrás: Ministerio de Industria). A feldolgozóipar az utóbbi években 80 százalék feletti kapacitás-kihasználtsággal működött, a termelékenység átlagosan 5 százalékkal növekedett (forrás: HITA, 2012).

Szolgáltatások

A gazdaság mára több mint 60%-át jelentő szolgáltatási szektor jelentősen bővült az elmúlt években: Argentína egyre előkelőbb helyet foglal el az **audiovizuális tartalmak exportőrei** között, s mindinkább kedvelt célpontja az egyes (pénzügyi, tervezési, informatikai és egyéb üzleti) **szolgáltatások kitelepítésének (outsourcing)** is. A kivitel tekintetében a szolgáltatások exportvolumene igen nagymértékben nőtt a 2000-es évek elején, legjelentősebb mértékben az **informatikai szolgáltatások esetében**. Az elmúlt néhány évben azonban már a szolgáltatások importja is nőtt [EC DG Trade, 2014], főként a biztosítás és közlekedés terén.

4. ábra: Argentína GDP-jének megoszlása gazdasági tevékenység szerint, 2013-ban (forrás: CEPAL): az éves bruttó hazai össztermék közel 28%-át a népjóléti szolgáltatások (például közigazgatás, oktatás, társadalombiztosítás) adják, nagyságrendben ezeket a pénzügyi közvetítési tevékenység követi közel 17 százalékkal, amelyekbe beleértendő az ingatlanokkal és az üzleti tevékenységgel kapcsolatos szolgáltatások is. A feldolgozóipar a GDP több mint 15%-ának előállításáért felelős, ennek mértékét megközelíti a kereskedelmi ágazat, amelynek közel 14 százalékos a részesedése a GDP-ben. A mezőgazdaság, halászat, vadászat és erdőgazdálkodás együttesen a bruttó hazai össztermék 7 százalékát adja. Közel egyenlő mértékű a hozzájárulása a közlekedési és építőiparnak. A bányászat és a közműellátást biztosító szolgáltatások pedig 4,1, illetve 3,4%-os részesedéssel bírnak.

A főként a központi költségvetést terhelő népjóléti szolgáltatások mellett az utóbbi években a **pénzügyi közvetítő szolgáltatások** járultak hozzá legjelentősebb mértékben az argentin GDP termeléséhez. Szakértők szerint az ágazat az **ügyfélkör** (2003 és 2013 között az egyéni ügyfelek 157, a vállalati ügyfelek 70 százalékos) **bővülésének** köszönhetően tudott jelentős növekedést elérni az elmúlt években, valamint **csökkent a hitelek bedőlési aránya is**. Az alacsony piaci bizalom miatt azonban továbbra is a rövidtávú finanszírozás a jellemző, amely nem kedvező a beruházások szempontjából, és a jelzálogpiac is részben emiatt nem bővül számottevően. Bár **a bankok⁷ likviditása a növekvő infláció mellett is megfelelő**, nem adósodhatnak el külföldi devizában (a 2011-ben bevezetett devizapiaci korlátozások óta le is csökkentek a dollártartalékaik), és a bevételeiket is pesóban kapják. **A beruházások növelése érdekében 2012-ben a jegybank⁸ arra kötelezte a kereskedelmi bankokat, hogy 15 százalékos fix kamat mellett nyújtsanak hitelt a nagyvállalatoknak és a kkv-knak [Robinson, 2013].**

A pénzügyi közvetítő tevékenység fokozatosan nőtt 2014-ben és 2015 elején is. A háztartások és vállalatok finanszírozása 2014 végén 20,2%-kal volt magasabb, mint az egy évvel korábbi szint. A betétek nagysága még dinamikusabban, 30,9%-kal emelkedett ugyanezen időszakban. A pénzügyi rendszer aggregát nettó eszközállománya is több mint 30 százalékkal növekedett 2013 és 2014 decembere között, amely két százalékponttal elmaradt az előző éves eszközállomány-bővüléshez képest. A háztartások és vállalkozások hitelezése 2014 decemberében a GDP 12,7%-os szintjén állt, amely a 2013-as szinthez képest visszafogott csökkenést jelent. Ebből a GDP 1,2%-ának felel meg a külföldi valutában denominált hitelek nagysága. A hitelkamatok – hiteltípustól függően – 24 és 40% között mozogtak 2015 februárjában. 2014 decemberében a hitelállomány 55,8%-át adták a vállalatok. A háztartások fogyasztási jellegű hitelei 35,9, az egyéb hitelei pedig 8,3%-ot jelentettek a teljes hitelállományból. **2015 első felében a jegybank (BCRA) újraindította a 2012 és 2014 között már működtetett beruházási hitelprogramját** (Credit Line for Productive Investment – LCIP), melynek első szakaszában 116 milliárd peso összegű forrást juttattak mikro-, kis- és középvállalkozásoknak. A második szakaszban az első három évre 19%-os fix kamaton mintegy 37,4 milliárd peso kifizetését tervezik. A BCRA egy másik finanszírozási programot is folytat 2010 vége óta, amelyet az argentin függetlenség 200. évfordulója előtt tisztelegve „Bicentennial Productive Financing Program”-nak neveztek el, és amelynek keretében 6,87 milliárd pesót juttattak 375 vállalat számára. Ezek a kedvező kondíciókkal kidolgozott konstrukciók 2014-ben a 45%-át tették ki a jogi személyeknek nyújtott teljes hitelállománynak [BCRA, 2015].

Fejlesztési tervek

Mivel a latin-amerikai országok, és ezen belül Argentína nemzetközi versenyképessége az 1990-es években kiteljesedett liberalizáció hatására sem kezdett jelentősen javulni, **az ezredfordulóra ismét előtérbe kerültek a hosszú távú fejlesztési tervek és a megerősített állami iparpolitika**, amelynek egyik formája az importhelyettesítő iparosodás alapjaira építkező, ágazat-specifikus politikák kidolgozása volt. Ezek általában a technológiák és termelési kapacitások fejlesztését célozták – sokrétű eszközök (mint például kereskedelmi védőintézkedések, adókedvezmények és egyéb pénzügyi ösztönzők) együttes alkalmazása révén (ez jellemző például Argentína, Brazília és Mexikó autóiiparára). **A 2001-es válságot követően Argentína kilenc ágazatot**

⁷ A bankrendszer az elmúlt évtizedekben jelentős átalakuláson és konszolidáción ment keresztül. A felvásárlások és összeolvadások révén az 1997-ben működő 139 intézményből 2013-ra 82-re szűlyedt, amelynek túlnyomó többsége bank (54 magán tulajdonú és 12 állami). Továbbá 2013-ban 15 pénzügyi vállalkozás és egy hitelszövetkezet működött az országban [BBVA, 2015].

⁸ A megtakarítások és a beruházások ösztönzéséért a Központi Bank (BCRA) felel, mely a monetáris politika formálója és végrehajtója is. Argentínában irányított „piszkos lebegő” árfolyamrendszer van érvényben, vagyis a jegybank mint monetáris hatóság rendszeresen beavatkozik a piacon, hogy stabilizálja az árfolyamot vagy valamilyen irányba (az amerikai dollár és a főbb kereskedelmi partnerek valutájának mozgásával összhangban) mozdítsa azt. Gazdaságának nagyságához képest Argentína viszonylag kis tőkepiaccal rendelkezik. A tőzsdei műveleteket a Nemzeti Értékpapír Bizottság (CNV) felügyeli, mely összesen 11 tőzsdét és kilenc piacot ellenőriz.

nevesített kiemeltként: fa-és bútortipar, bőritipar, textil- és ruházati ipar, mezőgazdaságigép-gyártás, szoftvergyártás, építőanyag-ipar, biotechnológia, földgázipar, valamint a kulturális ipar. [CEPAL, 2009].

Már jóval az államcsődöt megelőző időszakban megkezdődött Argentínában az úgynevezett **nem-hagyományos exportágazatok fejlesztése. A sikeres példák közé tartozik például a bortermelés, a szoftveripar, illetve a nukleáris ipar felfuttatása, nemzetközi viszonylatban is.** 1990-2006 között az **argentín borexport** 25-szörösére nőtt [CeALCI, 2008]. A magas minőség, a termék- és árdiverzifikáció és a földrajzi fekvés jelentette komparatív előnyöknek hála, a borászat sikeres exportágazattá vált az 1990-es évek végére. A korábbi importhelyettesítő iparosításra való építkezés legjobb példája Argentína esetében a **nukleáris ipar**, amelynek fejlesztése az 1950-es években kezdődött meg, majd egy, a szolgáltatások piacán jelentkező rést is felfedezve válhatott nemzetközileg is sikeressé: Argentína kihasználta az erőmű-korszerűsítésben, vagyis a „**retrofitting**”-ben rejlő lehetőségeket, amelyekkel több évtizedes tapasztalatának köszönhetően élni is tudott az illetékes állami vállalat, az INVAP. A **szoftveripar** mint nem-hagyományos exportágazat felfuttatása is hazai eredményekre épül: az 1960-as években megindult szoftvergyártás az első 40 évben a hazai piacra fókuszált, és csak a 2000-es évek elején kezdődött meg az export jelentős növekedése, főként az argentin peso 2002. évi leértékelését követően. Míg 2000-ben az ágazatnak az ország teljes exportjából való részesedése 0,2% volt, addig 2005-ben már 0,5 százalékot tett ki [CeALCI, 2008, 26.o.]. Az argentin szoftveripar kialakulását és megszilárdulását a (regionális szinten kiemelkedően) szakképzett humán erőforrás (az ehhez kapcsolódó kreativitás, gyorsaság és technológiai tapasztalat), a megélnékült belső kereslet, a modern kommunikációs infrastruktúra, valamint a regionális partnerek tekintetében az azonos időzóna és a kulturális közelség segítette. Napjainkban közel ezer cég van jelen az argentin szoftveriparban, amelyek között kis számban fordulnak elő multinacionális vállalatok és hazai középállalatok, ugyanis a hazai tőkéből alapított kisebb szoftverfejlesztő cégek töltenek be meghatározó szerepet.

A 2020-ig szóló argentin iparfejlesztési stratégia kifejezett célja, hogy az ipari növekedés éves rátáját 7 százalékra emelje. Ennek érdekében a kormányzat ágazati stratégiákat készít olyan horizontális elvek mentén, mint a versenyképesség növelése, a beruházások ösztönzése, vagy a szükséges finanszírozás megteremtése. A dokumentum 11 ágazat fejlesztését emeli ki: bőritipar, faipari bútorgyártás, textil- és ruhaipar, autó- és autóalkatrész-gyártás, elektronikai és szoftveripar, mezőgazdasági gépgyártás, gyógyszeripar, beruházási eszközök, vegyipar, építőipar, valamint a hús- és tejipar [Ministerio de Industria, 2013].

Az élelmiszeriparon belül tehát középtávon a hús- és tejipar fejlesztésére koncentrálnak, a komparatív előnyökre alapozva: Argentína rendelkezik ugyanis a világ 9. legnagyobb kiterjedésű megművelhető földterületével, világszinten kiemelkedő édesvíztartaléka van, valamint viszonylag kiterjedt a művelésbe bevonható új földterületek nagysága, és már eddig is az élvonalba tartozott a gabonafélék és olajos magvak termelésében. A 2020-ig érvényes stratégiában kiemelt alágazatok pedig a korábbiakban is kiválóan teljesítettek: a baromfiipari termelés 2003 és 2010 között 125, a sertéshús-termelés 80, míg a tejtermelés 28 százalékkal nőtt. Növekedett a szektorok foglalkoztatási aránya, valamint a bérek is. **Az argentin állam továbbra is kitart a belső termelés védelme mellett, és számít a hazai magánszektor együttműködésére a termelés fejlesztésének minden területén.** A kormányzati tervek között szerepel, hogy ipari, termelési központokat hozzanak létre a vidéki területek iparosításán keresztül. A belső piac tekintetében az egy főre jutó fogyasztás növelésében érdekelték, míg a világpiacon a versenyképes termelés, a hozzáadott érték növelése a cél.

Az egyik leginkább tradicionális nemzeti ipar Argentínában a **bőritipar**. Az ágazaton belül a cipőgyártás 2003-2010 között 109, az egyéb bőritipari termékek gyártása 93 százalékkal nőtt. Ezzel párhuzamosan bővült a foglalkoztatás, valamint az ágazatban tevékenykedő vállalkozások száma, illetve mérete. Az argentin bőritipar azonban **komoly kihívások előtt áll:** annak ellenére, hogy továbbra is igen versenyképes ágazat, amely pozitív hatással van az ország kereskedelmi mérlegére, és magas hozzáadott értéket képvisel, mára a

növekedése lelassult, és az új piacok megszerzése is nehézkessé vált. A jelenlegi cél a belső piac igényeinek kielégítése – ugyanis az utóbbi években a termelés csökkenése miatt megnőtt a bőripari import –, valamint a világpiacon elvárt minőség biztosítása.

A bőripar mellett a **textil- és ruhaipar** bír a legnagyobb hagyományokkal az argentin iparfejlődésben. A 2003-ban kezdődött újraiparosítást követő kilenc év során az ágazat 146 százalékos növekedést produkált, amelyben nagy szerepe volt a kormányzat belső keresletet élénkítő intézkedéseinek. Az új stratégia 7,5 százalékos éves növekedést céloz az ágazatban, amelyet a versenyképesség növelésével, a nyersanyaglelőhelyekhez közel eső vidéki területek iparosításával kíván elérni.

Az argentin ipar fejlesztésében jelentős szerepet szánnak a **faipari bútorgyártásnak**, a természeti erőforrások biztosította komparatív előnyökre alapozva. **Az elsősorban exportra termelő autó- és autóalkatrészgyártásnak** az ország devizatartalékainak növelésében van jelentős szerepe, ezért Argentína az elmúlt években a technológiai színvonal emelésén és az exportpiacok bővítésén munkálkodott. A **mezőgazdasági gépgyártásnak** is fontos szerepet tulajdonítanak, a fejlődés kulcsa a mezőgazdaság technológiai színvonalának emelésében rejlik. A **beruházási javak előállítás**a több ágazatot is érint, de elsősorban az **infrastruktúra**⁹ fejlesztését szolgálja. Az ágazat tulajdonosi struktúráját nagy arányban kkv-k teszik ki, amelyek az elmúlt években jelentősen hozzájárultak az argentin GDP-növekedéséhez. Ugyancsak fontos az infrastruktúra kiépítésében az elmúlt évek ipari termelésének egyik legjelentősebb ágazata, **az építőipar és az ahhoz kapcsolódó alapanyaggyártás**. Az ágazatok ellátása, s így a gazdasági növekedés szempontjából pedig a **petrolkémiai és vegyiparnak** van kiemelkedő szerepe, a jelenlegi stratégia két kiemelt célja a termelés mennyiségének növelése és a technológiai színvonal emelése. A **gyógyszeripar** az utóbbi években regionális szinten is fontos eredményeket ért el, jelenleg pedig kiemelt szerep jut az ágazaton belül a biotechnológiának és az innovációnak [Ministerio de Industria, 2013].

Külkereskedelem és külföldi működőtőke

Argentína tagja a Kereskedelmi Világszervezetnek (WTO), illetve részese a régió 12 országát tömörítő Latin-amerikai Integrációs Társulásnak (ALADI). Alapító tagja a Déli Közös Piacnak, amely már több mint 15 éve szabadkereskedelmi megállapodást kötött az Európai Unióval [HITA, 2012]. Argentína legjelentősebb külkereskedelmi partnerei 2013-ban Brazília (exportja 21%-át, importja 28%-át bonyolítja vele), Kína, az Egyesült Államok, Németország és Chile voltak [CIA World Factbook, 2014].

Az **export** jelentős részét a mezőgazdasági nyerstermékek (szójabab, kukorica, szójaolaj, búza), ásványkincsek (kőolaj, arany, vasérc), valamint feldolgozóipari termékek (személygépkocsik, gépek, berendezések) teszik ki. A Kereskedelmi Világszervezet szerint az utóbbi két évben azonban sokat veszített dinamikájából az argentin export, s a becslések szerint 2015-ben 11 százalékkal eshet vissza [Elizondo, 2015].

⁹ A gazdaság teljesítőképességéhez nagyban hozzájárul a fejlett közlekedési és kommunikációs infrastruktúra is. Argentína összesen 58 léggikötővel (ebből 23 nemzetközi) rendelkezik, melyek biztosítják a légi összeköttetést a főbb európai és latin-amerikai városokkal. Az ország kiterjedt köz- és vasúthálózatot épített ki, s a távolsági buszjáratok magas színvonalú szolgáltatást nyújtanak. A főváros négy metróvonalal rendelkezik. A tengeri és folyami hajózás legfontosabb kikötője Buenos Aires, mely a külkereskedelem fellelője. Az 1998-as liberalizációs terv megnyitotta az utat a verseny és a külföldi tőke beáramlása előtt a telekommunikáció terén is, így egyre terjednek a modern technológia vívmányai. A térséget illetően Argentínában a legnagyobb a vezetékes és mobiltelefonok aránya, s az országban 11 millióra teszik az internethasználók számát, emellett Buenos Airest tartják a WiFi-szolgáltatás latin-amerikai fővárosának.

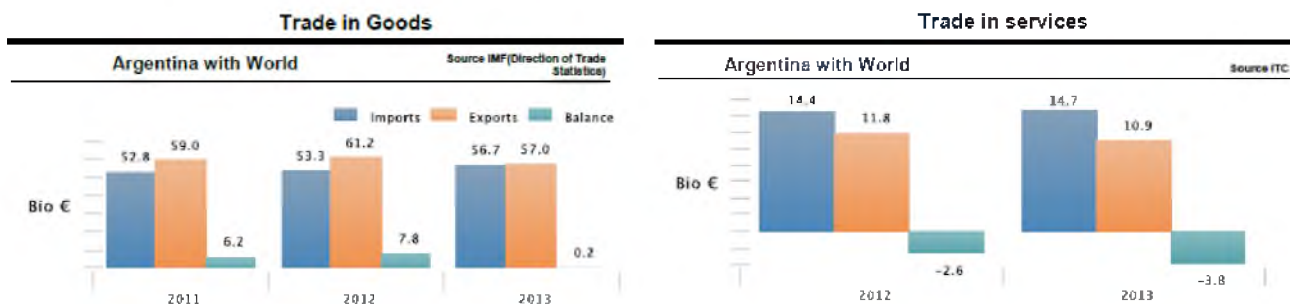
5. ábra: Az ország exportjának egyharmadát mezőgazdasági termékek teszik ki, ezek közül a legfontosabb a szója, a különféle növényi olajok, a búza, a zab, a cirok, illetve a napraforgómag, míg a gyümölcsök közül az alma, körte, narancs. Jelentős a marhahús, a tej, illetve a sajt exportja is. Az export második legnagyobb csoportját – a kivitel közel ötödét – a petrokémiai termékek adják. Ipari feldolgozottság szempontjából az argentin kivitel közel felét teszik ki a feldolgozóipari termékek: elsősorban járművek és járműipari alkatrészek, a feldolgozott élelmiszerek és a textilipari árucikkek. A kivitel fő célállomása Brazília, Kína, az Európai Unió és az Egyesült Államok. (Forrás: HITA, 2012, kép: Observatory of Economic Complexity, 2012)

Az argentin **import** főként a félkész termékek és ipari termékek (mint pl. közlekedési járművek, mobiltelefonok, repülőgépek, illetve ezek alkatrészei, a gázolaj és a vasérc) iránt támaszt keresletet. A szigorúan protekcionista argentin külkereskedelmi politika importvámot szab ki a gépek, járművek, kőolaj, földgáz, szerves vegyületek és műanyagok behozatalára, mely akár 35%-os értékhatárig is terjedhet. Emellett egyéb, nem vámjellegű kereskedelmi korlátokat is alkalmaz: jó példa erre, hogy 2001 óta tiltja az Egyesült Államok piacáról származó marhahús behozatalát az ún. „kerge marha kór” gyanúja miatt.

Az exportot is jelentős adók terhelik, ezen felül a kivitelhez exporttanúsítványra is szükség van, a kormány ugyanis ezzel szabályozza az exportálható termékek mennyiségét és így közvetetten a belső ellátottságot is. A szolgáltatások importját illetően is érvényben vannak különböző kereskedelmi korlátok.

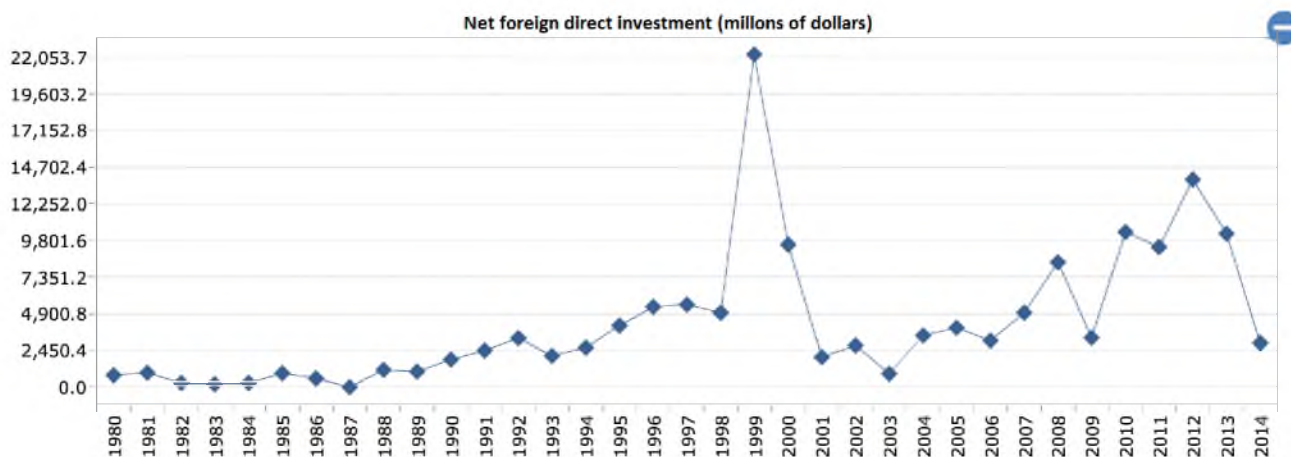
6. ábra: Argentína főbb importtermékei a gépek és berendezések, a gépjárművek, a vegyipari termékek, a fémipari, illetve műanyag-termékek. (Forrás: HITÁ, 2012, kép: Observatory of Economic Complexity, 2012)

7. ábra: AZ Európai Bizottság Kereskedelmi Főigazgatóságának adatai szerint az árukereskedelmet illetően Argentína többlettel zárta külkereskedelmi mérlegét, míg a szolgáltatások esetében deficitet a külkereskedelmi mérlege.¹⁰ Változatlan áron számolva azonban már más kép mutatkozik: az ENSZ Latin-amerikai és Karibi Gazdasági Bizottsága (CEPAL) 2005. évi áron számolta ki Argentína árukereskedelmi mérlegét, amely azt mutatja, hogy a 2010. évet követően az argentin import növekedése meghaladja az exportét. A külkereskedelmi-cserearányindex – szintén 2005. évi áron számolva – a CEPAL szerint 1999-2008. között folyamatosan növekedett, s bár azóta ingadozik, a mutató értéke 2013-ban is 100,1 felett volt. 2014-ben a teljes export 60 százalékát továbbra is a mezőgazdasági termékek, és a feldolgozásuk során előállított cikkek adták, míg a teljes import körülbelül 70 százalékát beruházási eszközök és közbenső termékek tették ki. Mindez rendkívül kiszolgáltatottá teszi a gazdaságot a világgazdasági nyersanyagpiaci árak alakulásának.

¹⁰ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_111470.pdf (2015. június 21-ei állapot szerint)

A külföldi működő tőke (FDI) állománya szempontjából a dél-amerikai régióban Argentína – Brazíliát, Chilét és Kolumbiát követően – a negyedik helyet foglalja el, míg az FDI-beáramlás szempontjából a hatodik. A három legnagyobb befektető az országban az Egyesült Államok, Spanyolország és Franciaország. A gazdasági nehézségek ellenére a természeti erőforrásokkal való jó ellátottságának, valamint a versenyképes és magasan képzett munkaerejének köszönhetően az elmúlt években sem maradozott el az új működő tőke. Azonban mivel az argentin kormány néhány ágazatban korlátozza a külföldi tőke szerepét, mint például a mezőgazdaságban, valamint az energiaiparon belül végbement államosítások is negatívan befolyásolták a befektetői bizalmat, 2014-re 60 százalékkal csökkent a beáramló FDI az azt megelőző évhez képest, amelynek értéke összesen 4,5 milliárd dollárt tett ki [Santander, 2015].

8. ábra: Nettó FDI (millió dollár értékben) Argentínában (forrás: CEPALSTAT). Az adósságválságból való kilábalást követően lassan növekedni kezdett a nettó FDI értéke, majd az 1999. évi jelentős növekedés előtti szintet az államcsődöt követően csak 2007-ben érte el Argentína. A 2012-ben bevezetett korlátozások miatt azonban ismét csökken a nettó FDI. A külföldi befektetők (többnyire USA, Spanyolország, Hollandia, Chile, Brazília és Kanada) elsősorban a bányászatba, a pénzügyi közvetítő tevékenységbe, a vegyiparba és a gépgyártásba fektetnek be. A korlátozások nem érintik az összes ágazatot, például a beruházási eszközök előállítását, az infrastruktúra-fejlesztést, a kutatás és technológia terén az argentin kormány ösztönzi a külföldi befektetők részvételét [Santander, 2015].

II. A Kirchner-éra gazdaságpolitikája

2.1. Előzmények: Argentína gazdasága az államcsőd idején

2.1.1. Az államcsőd felé

Argentína az 1980-as évek adósságválságával járó negatív gazdasági következményekre új, **szabadpiaci reformok végrehajtásával** válaszolt. Az 1989-ben megválasztott **Carlos Ménem** által vezetett kormány megkezdte az **IMF elveinek megfelelő stabilizációt**, strukturális átalakítást ígérve. A korábbi években például Chile által is alkalmazott, „beválnak” tartott receptnek megfelelően megkezdtek a **költségvetési mérleg hiányának mérséklését, elsősorban a bevételek növelésével**. Chilével ellentétben azonban az állami többletbevételek érdekében a stratégiailag fontos iparágakon belül (mint például a kőolajiparban) is nagymértékű privatizáció ment végbe (ennek részeként hatályon kívül helyeztek minden olyan intézkedést, mely a külföldi beruházásokat korlátozta), valamint növelték az adóterheket [Kollár, 1997].

Emellett **megszüntették az árellenőrzést** a magánszektorban, és **liberalizálták a valutaárfolyamot**. A rendkívül súlyos hiperinfláció és a nemzeti valuta leértékelődése miatt 1990 elején a kormány kötvénycserét hajtott végre az ún. **BONEX-terv** keretében. Ennek lényege az volt, hogy az összes nemzeti valutában, vagyis australianban kibocsátott kötvényt, valamint bankbetétet átváltották tízéves lejáratú, dollárra átszámított államkötvényre [IMF, 2004.]. Azonban a BONEX-kötvények valós piaci értéke a rajtuk szereplő névérték csupán 70 százalékát tette ki [Palotás, 2003, 63.o.].

A BONEX-terv a belföldi adósságok átütemezését szolgálta volna, azonban csak még inkább **felpörgette az inflációt**. Sokan mégis az **1991-es konvertibilitási terv** előfutáraként tekintenek rá, amely a korábbiaknál jóval nagyobb hangsúlyt fektetett a piac liberalizációjára is. Az infláció kapcsán az volt a program alapfeltevése, hogy az importnak adott zöld jelzés versenyre készítetné a belföldi termelőket, mely az árszínvonal alakulására is pozitív hatást gyakorolna. **A konvertibilitási terv középpontjában azonban legfőképpen az állt, hogy a gazdaság monetáris bázisa mögött száz százalékos arany- vagy dollárfedezet legyen**, így a forgalomban lévő pénzmennyiséget csak a nemzetközi tartalékok növekedésével párhuzamosan lehetett növelni (mely felett az újonnan felállított valutatanács örködött, amely tulajdonképpen egy monetáris és árfolyam-szabályozó rezsim). Így megszűnt az a lehetőség, hogy a költségvetési deficitet pénzteremtéssel oldják fel [Novoszáth, 2007.]. Az **austral helyett ismét a peso lett a nemzeti fizetőeszköz**, melyhez **fix árfolyamot** társítottak.

Argentína **jelentős mértékben támaszkodott a nemzetközi tőkebeáramlásra** a költségvetési kiadások és az 1991-es konvertibilitási törvény adta pénzügyi lehetőségek közötti „szakadék”¹¹ kitöltésében. Amikor Argentína nemzetközi pénzügyi helyzete megingott, a külföldi tőke azonnal kivonult az országból [Franko, 2003.]. Egyébként már az **1994-es mexikói „tequila-válság”**,¹² és az **1997-98-as ázsiai pénzügyi válság hatására** is kevesebb tőke áramlott az országba, sőt megindult bizonyos mértékű tőkekimenekítés is. Emellett a brazil real 1998-as leértékelődése és a dollárárfolyam erősödése is nagymértékben rontotta az argentin exportörök versenyképességét.

A válság főként az alsó- és középosztályt sújtotta. A dollárban tartott banki magán megtakarításokat a kormány befagyasztotta (ez volt az úgynevezett „**corralito**”). 2002 végére az argentin lakosság 58 százalékát fenyegette a szegénység, míg további 28 százaléka nem tudta fedezni még a napi élelmiszer-szükségletét sem, kétmillió család pedig a kormány segélyprogramjára („A háztartás feje” nevű csomag) kényszerült [Green, 2003.]. 2001-ről 2002-re a gazdaság több mint 15 százalékkal esett vissza, körülbelül 20 százalékosra nőtt a munkanélküliség [Pop-Eleches, 2003., 334.o.].

9. ábra: Az ABC-országok éves GDP-növekedése százalékban 1995-2004. között (Forrás: IMF)

¹¹ Mivel a konvertibilitási törvény értelmében a dollárhoz rögzítették az argentin peso árfolyamát (vagyis kvázi megszűnt a leértékelés lehetősége), valamint a jegybank már csak akkor bocsáthatott ki újabb bankjegyeket, ha azok rendelkeztek dollárfedezettel, így költségvetési hiány esetén a kormánynak nem volt más választása, mint külföldi kölcsönökkel fedezni azt [Green, 2003.].

¹² A mexikói válság hatására 1994 novembere és 1995 áprilisa között Argentína valutatartaléka 2,7 milliárddal csökkent [Kollár, 1997, p17], a nemzetközi spekulánsok pedig úgy gondolták, hogy az argentin peso lesz a következő eldőlt dominókocka. Ennek következtében a hazai kamatok megugrottak, a bankok pedig a hitelterhek miatt nyomás alá kerültek, amelyen az argentin jegybank nem tudott enyhíteni a konvertibilitási törvény előbbiekben vázolt megkötései miatt. Így pénzteremtés helyett ismét külföldi kölcsönt kellett felvenni. A végső mentősvár a Bretton Woods-i írek voltak [Novoszáth, 2007.].

2.1.2. Gazdasági válság az ezredfordulón

A krízisért az elemzők többsége az azt megelőző évek gazdaságpolitikáját okolja. Mivel 1991 és 1997 között az infláció alacsony volt, s a gazdaság viszonylag erős növekedést mutatott, a kormány nem akart belpolitikai feszültséget kelteni kiadásainak csökkentésével, s úgy látta, hogy a növekedés elegendő lesz az adósságszolgálat teljesítésére is [Green, 2003.], annak ellenére, hogy 1992 óta a külföldi adósság GDP-hez viszonyított aránya folyamatosan nőtt. 1998-tól azonban folyamatos stagnálás állt be a gazdaságban [Novoszáth, 2007.].

A külföldi finanszírozástól való függés mellett Argentína sebezhetőségét tovább növelte a nem kellő hatékonysággal végrehajtott privatizáció is, ugyanis számos szolgáltatás (mint például a telekommunikáció, elektromos áram) a nemzetközi árszint akár tízszeresét is meghaladta [Green, 2003., 14.o.]. Ezen kívül – akárcsak a válság előtt Mexikóban vagy Braziliában, úgy itt is – túlértékelt volt a nemzeti valuta (köszönhetően az 1990-es évek első felében tapasztalható magas inflációnak és a rögzített árfolyamnak [Novoszáth, 2007.]), s a külkereskedelem szabadabbá tétele az import megnövekedésével járt, amely külkereskedelmi mérleg-hiányt okozott.

A pénzügyi reform, a bankrendszer privatizációja, a tőkeáramlás liberalizációja következtében **az állam szinte minden befolyását elvesztette a gazdaság felett.** A növekvő költségvetési hiány fedezésére dollárra volt szüksége az országnak, így a vezetés a kamatlábak megemelésére kényszerült, amelynek hatására **a tőkések a termelés helyett a tőkepiacba fektették be anyagi forrásaikat** [Green, 2003.]. Ebben az időszakban a **költségvetési deficit legjelentősebb oka a neoliberalizmus elveinek megfelelően végrehajtott nyugdíjrendszeri privatizáció volt.** Argentína a felosztó-kirovó rendszerről áttért az önálló megtakarítási formára, azonban a kezdeti átmeneti időszakban a kormány azzal szembesült, hogy bár az államkasszába nem folynak be a járulékok, a korábban nyugdíjba vonulók ellátását azonban fizetni kell [Novoszáth, 2007.]. Ezt tetőzte a **szövetségi tartományok „fiskális feylemeztlensége”**: míg hatalmas szociális kiadások voltak, addig az adóztatási gyakorlat kiforratlan és gyenge volt [Hyat, 2009.].

Az 1990-es évek folyamán – Mexikóhoz hasonlóan – Argentína a Nemzetközi Valutaalap (IMF) mintagyermek volt a fejlődő országok számára: a konvertibilitási terv széles spektrumú strukturális átalakítást tett lehetővé az országban, fokozva a gazdaság hatékonyságát és termelékenységét, bár a folyó fizetési mérlegre vonatkozó kritériumokat egyik évben sem sikerült teljesíteni [Hyat, 2009.]. **A válság azonban rámutatott Argentína gyenge pontjaira: a fiskális és árfolyam-politika hiányosságaira** [IMF, 2004.]. Az IMF már jóval az argentin fizetéképtelenség bejelentése előtt kísérletet tett a nemzetközi befektetők bizalmának visszanyerésére, ezért 2000 márciusában 7,2 milliárd dolláros készenléti hitelt bocsátott Argentína rendelkezésére [IMF, 2004, p39], amelynek feltételei továbbra is az adóbevételekre és a központi kiadásokra vonatkoztak. Az argentin hatóságok úgy gondolták, hogy a strukturális reformok továbbvitele és a javulásnak induló nemzetközi feltételek elegendőek lesznek a talpon maradáshoz, így az IMF anyagi segítségét elővigyázatossági lépésnek, bizonyosfajta tartaléknak szánták. Azonban a következő hónapok gazdasági és politikai bizonytalanságai, illetve az azt követő hirtelen és jelentős piaci bizalomvesztés következtében 2001 januárjában nemzetközi tartalék kiegészítő hitelt kapott az IMF-től.

2001 nyarán jogszabály született a költségvetési felelősségről, azonban ez is már csak megkésített erőfeszítés volt [Hyat, 2009.]. 2001 augusztusában az IMF újabb 8 milliárd dolláros mentőcsomag mellett döntött [IMF, 2004., 100.o.]. A kormánynak azonban nem sikerült végrehajtania a költségvetési feylemet megteremtő intézkedéseit, ugyanis a törvényhozási választásokon az ellenzékben lévő peronista párt többséget szerzett a Kongresszus mindkét házában. **Decemberben lemondott a konvertibilitási tervet végrehajtó gazdasági miniszter, Domingo Cavallo.**

Az IMF egyre szigorodó feltételei miatt heves **tüntetések** bontakoztak ki Argentínában, a halálos áldozatokkal járó demonstráció miatt lemondott **Fernando De La Rúa elnök**, az őt követő **Adolfo Rodríguez Saá** pedig **részleges moratóriumot hirdetett a külföldi adósság további törlesztésére**, majd néhány napon belül ő is feladta tisztségét. Ezt követően a törvényhozás két évre elnökké választotta **Eduardo Duhalde-t 2002 januárjában** [IMF, 2004.]. Ekkor Argentína **bejelentette, hogy nem tudja tovább törleszteni mintegy 155 milliárd dolláros külföldi adósságát** [Novoszáth, 2007.], a **konvertibilitási tervre alapuló rendszere összeomlott**. Ezt követően a **Duhalde-kormány kettős árfolyamrendszert¹³ vezetett be**, amelyre az elemzők negatívan reagáltak: sokan úgy gondolták, hogy ez az intézkedés csak mélyíteni fogja a válságot, a kettős árfolyamrendszer bukása pedig ismét hiperinflációt okozhat majd [Origo, 2002]. Így az argentin vezetés **alig egy hónap elteltével újra az egységes árfolyamrendszert** kezdte alkalmazni, amelynek értelmében 1 dollár 1,8 argentin pesót ért [IMF, 2004., 100.o.].

A gazdasági visszaesés, a válságkezelési próbálkozások és megszorító intézkedések közepette **a lakosság életszínvonala egyre inkább romlott**. A **Valutaalap 2003 januárjában rövidtávú hitelmegállapodást kötött** Argentínával az ország fizetőképességének visszaállítása érdekében. Szerepelt benne például az is, hogy még abban az évben Argentína 13 milliárd dolláros külkereskedelmi többletet fog termelni [Green, 2003, 15.o.]. Ennek érdekében befagyasztották az állami alkalmazottak bérét és a nyugdíjakat, valamint felemelték a forgalmi adókat és közműdíjakat is. Fél évvel a januári mentőövet követően az IMF késznek mutatkozott egy újabb, immár hosszú távú megállapodásra. A 2003 szeptemberében készített szándéklevelében¹⁴ az argentin kormány a GDP 2,5 és 3 százalékának megfelelő elsődleges költségvetési többletet irányozott elő 2003-2004-re, amellyel, hogy a vártnál nagyobb adóbevételeknek köszönhetően növelni kívánta a központi beruházásokat. Mindezt már az újonnan megválasztott Néstor Kirchner elnöksége alatt.

2002 és 2005 között egyébként jelentősen javultak a költségvetés eredményei: a többlet átlagosan a GDP 2,63 százaléka körül alakult, 2004-ben a GDP növekedése pedig megközelítette a 4 százalékot [Braun, 2006., 13.o.]. Ebben az évben **megújították a költségvetési felelősségről szóló törvényt**, amely előírta a kiadások és bevételek átláthatóságát, valamint a többéves pénzügyi tervezés követelményét. A kiadások tervezését a GDP növekedéséhez kellett igazítani, s mind központi, mind tartományi szinten tartani kellett a költségvetési egyensúlyt. Emellett szabályozták a szövetségi államoknak nyújtható központi hitelek mértékét is. A gazdaság felívelését segítette, hogy a **2000-es években a világgazdaság erőteljes növekedést produkált, tehát támogató volt a külső környezet**. A globális nyersanyagár-boom jelentősen felhajtotta az argentin mezőgazdasági exportcikk árát, a peso leértékelése pedig általánosságban növelte a termékek versenyképességét.

2.2. A kirchnerista gazdaságpolitika jellemzői

2.2.1. Néstor Kirchner elnöksége (2003-07)

Néstor Kirchner a pénzügyek rendbetételét összekapcsolta szociálpolitikai intézkedésekkel, az ipari termékek kínálati piacának újbóli megteremtését a lakossági kereslet élénkítésével. 2002 szeptembere után a **peso rendkívül jelentős leértékelése** következtében (amely a **hazai ipar védelme** mellett lehetővé tette a belső piac visszahódítását, és bizonyos importtermékek hazaiakkal való helyettesítését) a növekedés ismét beindult, majd üteme lényegesen gyorsult, amit segített az export dinamikus bővülése is. Kirchner és

¹³ Export esetén egy dollár 1,4 pesót ért, míg otthon az árfolyam alakulását a piacra bízták. Ezzel az új átmeneti kormány az volt a célja, hogy ösztönözze az exportot, miközben az import sem drágul, tehát elkerülhetővé válik az infláció. Azonban a bankoknak a lakosság dollárban lévő adósságait még a régi, paritásos árfolyamon kellett átváltaniuk hazai valutára („pezosítás”). A vállalati szférára is negatívan hatottak az új intézkedések: kötelezettségeik továbbra is dollárban keletkeznek, míg bevételeik az immár jelentősen leértékelt pesóban [Origo, 2002].

¹⁴ Lásd: <http://www.imf.org/external/np/loi/2003/arg/03/index.htm>

gazdasági minisztere, Roberto Lavagna bevezették a **spekulatív tőkebeáramlás ellenőrzését**, s a fogyasztás fellendítése érdekében bejelentették a minimálbér 50 százalékos emelését.

Az IMF a gazdasági talpra állás láttán azt kérte, hogy Buenos Aires pénzügyi többletbevételeinek egy részét adósságtörlesztésre használja fel. 2003 szeptemberében Dubajban a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap közös éves találkozásán az IMF vezetősége egy újabb készenléti-hitel folyósítása mellett döntött: Argentína 12,5 milliárd dollárhoz jutott ennek keretében, azzal a feltétellel, hogy az argentin vezetés folytatja a gazdaság stabilizálását biztosító programot. A Valutaalap középtávú, a bankrendszer megerősítésére is kiterjedő pénzügyi tervet várt Buenos Aiestől, amely biztosítani hivatott a növekedéssel, foglalkoztatással, társadalmi felzárkóztatással kapcsolatos célkitűzéseket, valamint az adósságszolgálat fenntarthatóságát, amelynek feltétele volt a hitelezőkkel való megállapodás. Az argentin kormány a dubaji csúcson bemutatta az akkor a magánhitelezők felé fennálló 99,4 milliárd dollár értékű tartozásának (amelyből 18,2 milliárd dollár a késedelmi kamat) átstrukturálására vonatkozó javaslatot. A Kirchner-kormány javaslata szerint az államcsőd óta halmozódó késedelmi kamatok nem kerülnek majd kifizetésre, valamint 75 százalékos adósság-elengedést kért, a nem teljesített követelésekre pedig kötvénycserét ajánlott.

AZ ARGENTIN ÁLLAMADÓSSÁG ÖSSZETÉTELE ÁTÜTEMEZÉS SZERINT, 2004

Adósság jellege	Összeg (Mrd USD)	%
Teljesítő adósság	84,7	43,3
Átütemezést nem igénylő, nem teljesítő adósság	6,7	3,4
Átütemezésre váró nem teljesítő adósság	104,1	53,3
Összesen	195,5	100

9. ábra: Az adósságrendezési folyamatot bonyolította az adósság szerkezete: 152 kibocsátott kötvényszerződést érintett, amelyek nyolc ország joghatósága alá tartoztak, valamint hét valutában voltak denominálva. Az átstrukturálásra váró több mint 100 milliárd dollár értékű adósság közel fele volt hazai befektetők kezében, közel 35 százaléka európai, több mint 12 százaléka amerikai tulajdonban. A kormány által 2004 júniusában előterjesztett Buenos Aires-i javaslat a hitelezők részvételéhez kötötte 81,8 milliárd dollárnyi adósságállomány átütemezésének mértékét, majd 2005 februárjában ultimátumot intézett feléjük a Kirchner-kormány azzal, hogy megtiltotta a tárgyalások újrafelvételét azokkal, akik nem fogadják el a javasolt cserét [Czékus, 2014, p264-65].

Argentína hitelezői 2004 januárjában felállították az Argentin Kötvénytulajdonosok Globális Bizottságát (GCAB) a tárgyalások megkezdése érdekében, az argentin kormány azonban nem tartotta hitelesnek a szervezetet, így egy kötvénytulajdonosi regiszter létrehozását javasolta (Rambarran, 2004). Végül az államcsődöt követő harmadik évben, 2005 januárjában mutatták be azt a globális ajánlatot, amely a 82 milliárd dollár értékű követelések teljesítésének feltételeit tartalmazta. A felhívás lezárásakor, 2005 februárjában a hitelezők 76,15 százaléka elfogadta az ajánlatot (IMF, 2005).

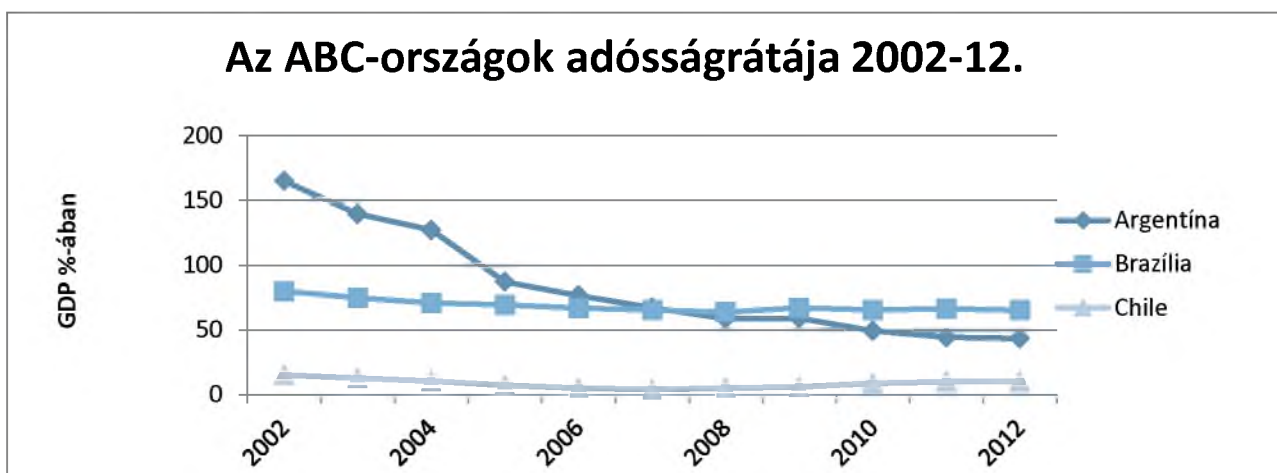
A 2005. évi adósságtrendezést követően Argentínának 18,6 milliárd dollár összegű adóssága maradt fenn a Londoni Klub felé, 6,3 milliárd dollárnyi a Párizsi Klub felé, míg az IMF felé 9,5 milliárd dollárral tartozott [Czékus, 2014]. **2005 decemberében Néstor Kirchner úgy nyilatkozott, hogy Argentína visszafizeti a közel tízmilliárd dolláros IMF-tartozását** [Jiménez&Lorenzo, 2010., p263] – még abban a hónapban(!). A kormány azzal érvelt a döntés helyessége mellett, hogy az által megtakarítanak az eredeti adósságszolgálat bizonyos hányadát. De a politikai okok még ennél is nyomósabbak voltak: Kirchner döntését befolyásolta a 2007-es elnökválasztásra való felkészülés, így addig akart élni a teljes visszafizetés lehetőségével, míg a gazdasági növekedés ezt lehetővé tette számára [The Economist, 2005]. 2006 januárjára sikerült is teljesítenie ígéretét, így Argentína kiszabadulhatott az IMF „gyámsága” alól. Azóta kétoldalú kapcsolataik eléggé fagyosak: Buenos Aires nem hajlandó együttműködni még az IMF Alapokmányának IV. cikke szerinti konzultáció tekintetében sem [EIU, 2010].

Az országot jelenleg Kirchner felesége, Cristina Fernández de Kirchner vezeti, aki követi a 2010 októberében elhunyt férje által kijelölt, úgynevezett **“kirchneri” gazdaságpolitikát**. Ennek **középpontjában a termelő- és feldolgozóipar fellendítése áll**: Néstor Kirchner elnökségének kezdete óta az **építőipar érte el a legnagyobb növekedést**. Az **újraiparosítás politikájának** köszönhetően pedig számos új munkahely létesült. [Kitekintő, 2011.]. A kirchneri gazdaságpolitika továbbá a **kis- és közepes vállalatok masszív támogatását és az erőteljes exportorientációt** is célozza. A gazdaság erejének növelésére törekedve a 2000-es évek elején a sikeres költségvetési és fizetési mérleg konszolidációnak, valamint az így létrejövő – és **2009-ig fennálló – iker többletnek köszönhetően a központi bank tartalékait is sikerült megnövelni, a központi kiadások és az állami beruházások fokozása mellett** [Fraschina, 2010.]. Negatívum viszont az, hogy a **Kirchner-kormányok idején jelentősen megnőtt az infláció**, amelyet leginkább a központi kiadások (és az ezek fedezetéül szolgáló pénzmennyiség) növelése és a magánszektor alacsonyabb beruházási kedve okoz [Otálora Cortés, 2010.].

2.2.2. Cristina Fernández de Kirchner első elnöksége (2007-2010)

A **2008-as globális pénzügyi válság** több csatornán át szivárgott be a feltörekvők, s így Latin-Amerika gazdaságaiba is. Az amerikai és nyugat-európai tőkeáramlás fennakadásai problémát jelentettek az exportfinanszírozás, a hitelhez jutás terén. A **nyersanyagárak hirtelen esése** nem csak bevételkiesést okozott, de az árutózsdeken is bizonytalanságot szült. A feltörekvők kereskedelmi cikkei iránti kereslet visszaesett (kivéve az Ázsia által támasztott igényeket), így azok csökkentették a termelést [Paiva, 2009]. A válság hatására lelassult, sőt rövid időre visszaesett Argentína növekedése is. Az azt megelőző hat évben az argentin export erős, átlagosan évi 18 százalékos növekedést mutatott, szufficites külkereskedelmi mérleg mellett. Azonban a válság hatására az agrárszektor kínálatcsökkenése és a zsugorodó fogyasztói kereslet következtében **csökkent az ártermelés, az export és az import volumene is**, aminek következtében az állami adóbevételek is megcsappantak az előző évekhez képest [Kitekintő, 2011b].

Argentínában **2008 telén sor került a magánnyugdíj-pénztárak államosítására**, amelynek révén a kormány növelni tudta a központi kiadásokat, többek között **hitelt nyújtva a tartós fogyasztási cikkek gyártó ágazatnak és az építőiparnak a gazdasági stabilitás érdekében**. Majd moratóriumot hirdettek minden adónemre és tb-kötelezettségre, valamint csökkentették a munkaadói járulékokat is (a másodlagos cél ezzel a gazdaság kifehéritése volt). Az ún. **„érzékeny ágazatok”** (például a textil, fémtermékek, cipők gyártása) védelme érdekében pedig importvámokat vetettek ki. Az **államadósság törlesztésének** céljából 2010 tavaszán Cristina Fernández de Kirchner felkérte a Központi Bankot (BCRA), hogy az akkori folyó évi, Párizsi Klub felé fennálló adósságszolgálatot az elmúlt évek során megnőtt devizatartalékokból törlesszék annak érdekében, hogy a legmagasabb kamatú hitelek visszafizetése a továbbiakban ne terhelje a költségvetést [Kitekintő, 2010]. Ennek meg is lett az eredménye, hiszen 145%-ról 48%-ra csökkent az államadósság GDP-hez viszonyított aránya 2002 és 2010 között.

10. ábra: Az ABC-országok bruttó adósságállományának GDP-hez viszonyított aránya 2002-12. között (Forrás: IMF)

2010 áprilisában került sor a második adósság-átütemezésre: ekkor 18,3 milliárd dollár értékű államkötvény kétharmadát újították meg 7,831 milliárd dollár értékben, 2,5-8,28 százalékos kamat mellett 2033. és 2038. évi lejáratral, a GDP-növekedéshez kötött biztosítékkal. A két adósságcserevel a 2001. évi csőd által érintett kötvények 91,3 százalékát strukturálták át [Czékus, 2014, p265-66.].

A 2008. évi pénzügyi krízis hatásaihoz visszatérve elmondható, hogy a latin-amerikai országok többsége a válságkezelést illetően úgy döntött, hogy **kontraciklikus gazdaságpolitikát fog folytatni**, akár a központi költségvetés rovására is. Argentína és Brazília számára egyértelműen a belső piac és a hazai ipar élvezett prioritást, míg a Chilében 2010 tavaszán hivatalba lépett új, jobboldali kormány a középtávú strukturális egyensúlyt tűzte ki célul [Kitekintő, 2012.]. **Argentína bevételeinek növekedése nem új államkötvények kibocsátásából, hanem két alapvető forrásból táplálkozott:** az export példátlan felfutásából és a belső kereslet élénkítéséből. A keresletélénkítés esetében a hazai kis- és középvállalati szektor versenyelőnybe helyezése, az adóbevételek felfuttatása játszott a főszerepet 2005-2006-ig. Azóta, és – különösen az utóbbi néhány évben – az export vált a lényegesebb, sőt, egészen forradalmi jelentőségű tényezővé – köszönhetően a szója, a hús, a gabona, valamint a fémek, egyéb nyersanyagok világpiaci árának robbanásához, amelyet a 2012. évi lassulásig élvezhetett nem csupán Argentína, hanem az egész latin-amerikai régió. Az erőltetett és szubvencionált, a hazai fogyasztókra szabott keresletélénkítéssel vegyített exportvezérelt növekedés Argentína számára 2010-ben 7-8 százalékos gazdasági növekedést produkált, bár ahogy korábban már említést nyert, mindez az infláció felgyorsulásával járt. A hivatalos argentin statisztikák 11, a nem hivatalosak 25 százalékról szólnak.

Az **új argentin gazdasági modell tehát számos pozitív és negatív jellemvonással bír**. A kirchneri gazdaságpolitika sikerességét bizonyítja, hogy Argentína biztató növekedést mutatott a 2001-ben kitört válság utáni évtizedben, s hogy a modellt alkalmazó Cristina Kirchnert 2011 októberében újrajavasztották. Az ezredfordulót követő válságkezelést illetően két fontos lépést érdemes kiemelni: Néstor Kirchner végrehajtotta a már a Duhalde-kormány idején is tervbe vett, a pesót 1:1 arányban a dollárhoz kötő árfolyamrendszer felszámolását (ugyanis az nagymértékben rontotta a nemzetközi versenyképességet, valamint a növekedési és foglalkoztatottsági szintet), valamint átütemezte a nemzetközi hitelek után járó adósságszolgálatot. A kirchneri gazdaságpolitikának köszönhetően a következő években átlagosan 6,8 százalékkal nőtt a gazdaság, bővült a foglalkoztatottság, míg a szegénység csökkent. A külkereskedelmi és költségvetési mérleg pozitív alakulásának köszönhetően Argentína éveken át iker szufficitet regisztrált. A hivatalos adatokat azonban számos nemzetközi intézmény megkérdőjelezi. Az elmúlt évek növekedésében nagy szerepet játszott a Brazíliába irányuló export (ami az összes kivitel 28%-át jelenti) mellett Kína szójakeresletének megemelkedése (Argentína ugyanis a világ 4. legnagyobb szójatermelő országa). A növekedés fontos tényezője az állami kiadások megugrása is. A modell hátulütője azonban a növekvő infláció, amellyel évek óta nem tud megküzdeni a kormány, valamint az, hogy továbbra sem sikerült elérni, hogy a piaci bizalom megerősödjön, ami folyamatos tőkekimenekítésre sarkallja a helyieket, a külföldi befektetők pedig egyre inkább elmaradoznak.

2.2.3. Cristina Fernández de Kirchner második elnöksége (2011-2015)

2012-ben a korábbi évek növekedése mérséklődött, s az argentin gazdasági protekcionizmus egyre inkább megerősödött. A februárban életbe lépett **új importszabályok** (melyek nem-vámjellegű korlátozásokat jelentenek) miatt is lassulni kezdett a gazdasági növekedés. Az új szabályozási eszköz értelmében minden import fogyasztási cikk behozatalakor egy igazolást kell bemutatni, melyet az illetékes hatóságok 3-10 napos határidővel vizsgálnak meg. A kormány azzal indokolta döntését, hogy gazdasági válság idején is kereskedelmimérleg-többlettel kívánják zárni az évet (ugyanis becslések szerint a megelőző évben az importkiadások meghaladták az exportbevételt, ám nem a mennyiség, hanem a megemelkedett piaci árak miatt), s a nemzeti termelést is ösztönözni akarják. Az új rendelkezés még a Mercosuron belül is vitákat váltott ki. Az EU, az USA és Japán pedig kifogást nyújtott be a Kereskedelmi Világszervezetnél az argentin

importkorlátozások ellen, a WTO pedig 2015 elején helyt adott a hármak panaszának. 2012 nyarán Mexikó is bejelentette, hogy visszavonja az autóimport terén Argentínának nyújtott vámpreferenciákat (így a nulláról 20%-ra nőttek a vámok nem csak az autókra, hanem az alkatrészekre és gépekre vonatkozóan is), válaszul Buenos Aires korábbi lépésére, amelynek értelmében felfüggesztette a Mexikóval kötött kétoldalú gépkocsi-kereskedelmi egyezményt, aminek révén olcsóbban jutottak piacra a mexikói autók.

A kereskedelmi korlátozások mellett **a tőke kiszivárgása ellen hozott deviza-szabályozási intézkedések (amelyek egyaránt érintik a bankokat és a magánszemélyeket) miatt csökkent a magánszektor piaci bizalma**, s ezáltal befektetések nagysága is, valamint a közszolgáltatások (főként az energiaellátás) kapcsán nyújtott állami támogatások csökkentése további költségvetési megszorítások lehetőségét vetítette előre. **A tőke kivétel 2010-hez képest rendkívül jelentősen, 88%-kal nőtt 2011-ben, amely már jócskán megközelítette a 2008. évi rekordot.** A 2011 októberében bevezetett, majd az azt követő hónapokban a gazdasági élet több színterére (üzleti és banki szféra, kereskedelem és utazás) **kiterjesztett dollárvásárlási korlátozás** miatt mind a dollárban elhelyezett banki betétek, mind a dolláralapú devizahitelek aránya csökkent 2012 júliusára. Az argentin kormánynak azért kellett ezzel az eszközzel élnie, mert már nem tudja tartani a korábbi évekre jellemző ikerszufficitet: **mind a költségvetési, mind a folyó fizetési mérlege kedvezőtlenebbül alakult: előbbi az állami túlköltekezés, utóbbi a külkereskedelmi mérleget rontó, kedvezőtlen világgazdasági folyamatok miatt.** Cristina Kirchner elnök azzal magyarázta a korlátozásokat, hogy „az Egyesült Államok nyomtatja a dollár bankjegyeket, nem Argentína, s előbbi úgy akarja megoldani a problémáit, hogy azokat a világgazdaság más szereplőire hárítja”. Elmondta azt is, hogy az ország az idegenforgalom, a külföldi befektetések és a kereskedelmimérleg-többlet révén jut devizához, így a kormánynak ellenőrzése alatt kell tartania a devizapiacot és a külkereskedelmet annak érdekében, hogy „az iparágak hozzájuthassanak a termelés fenntartásához szükséges alapanyagokhoz”.

A devizakorlátozások miatt azonban nézeteltérés alakult ki a kormány és az ország legnagyobb olaj- és gázipari vállalata, a YPF (mely a spanyol Repsol irányítása alatt állt) között, ugyanis a devizapiaci korlátozások miatt a cég nem tudott elegendő kőolajat importálni. Ez pedig egy másik, fontos problémához kapcsolódik: **Argentína hazai kőolaj- és földgázkitermelése ebben az időszakban folyamatosan csökkent, azonban a növekvő gazdaság energiaigénye eközben fokozódott,** s ez így együtt kritikus helyzetet idézett elő az ország energiaszektorában. 2011 volt a fordulópont, amikor Argentína energiaexportórból nettó importórrá vált, s közel 10 milliárd dollár értékű behozatalra szorult. Az ország energiadilemmáit látva nem meglepő, hogy mindenáron kitartott például a Falkland-szigetek visszaszerzése mellett, mert bár a szigetek fenntartása Nagy-Britanniának is költséges volt, a közelben rejlő mélytengeri kőolajtartalékok miatt mégis minden ráfordítást megért. A Kirchner-kormány eközben a YPF-en kívül más olaj- és gázipari cégekre is nyomást gyakorolt annak érdekében, hogy azok minél többet fektessenek a kitermelési technológiák fejlesztésébe, mivel a növekvő import jelentősen rontotta a külkereskedelmi mérleget.

2012 áprilisában Cristina Fernández de Kirchner elnök a Kongresszus elé terjesztette javaslatát, amely szerint az ország legnagyobb, magánkézben lévő olajcége, a YPF a jövőben 51 százalékban állami, 49 százalékban tartományi tulajdonba kerülne, vagyis a korábbi feltételezésekkel összhangban a kormány államosítaná az 1990-es években privatizált vállalatot. Az 1999-ben a spanyol Repsol többségi (57,43%-os) tulajdonába kerülő YPF ellen is az volt a "fő vád", hogy nem fordított elegendő forrást a fejlesztésekre, a kitermelés korszerűsítésére. Kirchner elnök lépését a cég stratégiai jelentőségével, valamint azzal indokolta, hogy Argentína „az egyetlen latin-amerikai ország, ahol nem áll állami irányítás alatt a természeti kincsekkel való gazdálkodás”.

2012 májusában az argentin alsóház is megszavazta a YPF államosítását, ezzel a folyamat jogi része Buenos Airesben lezárult. Cristina Fernández de Kirchner pártja, a Juszticialista Párt (Igazságosság Pártja) az argentin törvényhozás mindkét házában többséggel bírt, így nem volt kérdéses a szavazás kimenetele. Az állam így átvette a Repsol ellenőrzése alatt álló YPF részvényeinek 51 százalékát. Az ellenzéki pártok is támogatták az

állami ellenőrzés visszaállítását, de egyben bíralták a kormány energetika-politikáját: szerintük Kirchnerék is mulasztottak ezen a területen és ez is hozzájárult a kialakult helyzethez. Ezzel szemben Kirchner a magánszektor energiacégeit tette felelőssé azért, hogy csökkent az ország olaj- és gáztermelése, a Repsol leánycége az elmaradt beruházásokat róttta fel.

2012 júniusára tovább lassult az argentin gazdaság növekedése: az első negyedévben mindössze 3,2 százalékkal nőtt a teljesítménye, szemben a korábbi év ugyanezen időszakára vonatkozó 8,8%-os mértékkel szemben. A gyengébb növekedés oka elsősorban **a beruházások** (a februárban bevezetett importkorlátozások miatt áprilisban több mint 16 százalékkal csökkent a beruházások összértéke) **és a fogyasztás csökkenése** volt. A gazdaság egyik alappillérenek tartott **autóipar 25 százalékos visszaesést könyvelhetett el.** A nemzetközi elemzők által magasnak (25%-osnak) becsült infláció és a jelentősebb leértékelődést nem megengedő irányított („piszkos”) lebegő árfolyamrendszer egyaránt negatív hatással voltak az export versenyképességére. **2012 nyarán egyértelművé vált, hogy az argentin gazdaság ismét recesszióba süllyedt, amelyet súlyosbított a korábban bevezetett devizakorlátozás, és az ez által tovább növelt infláció.** A gazdasági pangás negatív hatásai ekkor már látszottak a munkaerőpiacon és a fogyasztásban is. **A visszaesés legnagyobb vesztesei egyértelműen az építőipar, az autógyártás és a mezőgazdaság voltak.**

2012 júliusában a legnagyobb londoni adósságpiacon adatszolgáltató csoport, a **CMA második negyedéves összesítése Argentínát** (és a latin-amerikai térségből még Venezuelát) **a világ tíz legkockázatosabb államadása között szerepeltette.**¹⁵ A Központi Bank egyik 2012 nyári közleménye szerint Argentína a Kirchner-kormányok alatt 32 milliárd dollár összegű adósságot törlesztett. **Néstor és Cristina Kirchner a jegybank devizatartalékainak bizonyos részét is felhasználta e célra,** ám a központi bank elnöke szerint a hatékony monetáris politikának köszönhetően ez nem rontott a jegybank tartalékpozícióján. Azonban míg a kormány törlesztette külső adósságát, addig eladósodott a jegybank felé, ám az akkori jegybankelnök úgy vélte, hogy ez utóbbi „egészségesebb, mint a külföld felé tartozás”. Továbbá hozzátette, hogy **Argentína stratégiája már a válság kibontakozása előtt is az volt, hogy a lehető legnagyobb mértékben függetlenítse magát a nemzetközi pénzpiacoktól, valamint a korábbiaknál kiegyensúlyozottabb, diverzifikált termelési struktúrát hozzon létre.**

11. ábra: Az argentin jegybank tartalékainak alakulása 2001-2014. között (millió dollárban) (forrás: Czékus, 2014, p268, a BCRA adatai alapján)

¹⁵ A CMA listáján – amely az államadósság-törlesztési leállításának kockázata ellen kínált származékos biztosítási csereügyletek (credit default swaps, CDS) 2012. júniusi árazásai alapján sorolta be az egyes szuverén adósságokat – akkor egyébként Görögország állt az élen, és a legkockázatosabb tíz államadós között szerepelt az euroövezeti országok közül Ciprus, Portugália, Írország és Spanyolország is.

2012 novemberében azonban a Fitch Ratings nemzetközi hitelminősítő cég is öt fokozattal leminősítette az argentin állam hosszú lejáratú devizaadósságát, így a már eleve „befektetésre nem ajánlott” kategóriába sorolt kötvények „CC” azaz „**jelentős kockázatú**” minősítést kaptak. A cég közleményében azzal indokolta a leminősítést, hogy „megrögzött annak valószínűsége, hogy Argentína nem tudja teljesíteni átütemezett adósságának törlesztését”. Mindezt úgy, hogy az IMF statisztikái szerint az államadósság GDP-hez viszonyított aránya 165-ről 45,2 százalékra csökkent 2002 és 2011 között úgy, hogy közben jelentősen növelni tudta devizatartalékait. Az IMF adatai szerint Argentína ekkor 45,3 milliárd dollár értékű devizatartalékkal rendelkezett.

A leminősítés háttérében egy New York-i bírósági döntés állt: a 2012. november 21-i határozat értelmében Argentínának 1,33 milliárd dollárt kellett – ha nem is azonnal kifizetnie, de – letéti számlán elhelyeznie azon hitelezői számára, akik nem mentek bele a 2001-es csődöt követően 2005-2010 között az adósság cserébe. A döntés szerint **Argentína mindaddig nem törleszthette a 2012. december 15-én esedékes, 3 milliárd dollárt kitevő adósságszolgálatát (tőke és kamat) azon hitelezői számára, akik a korábbi években beleegyeztek az adósság átütemezésébe (még olyan áron is, hogy jelentős veszteséget kellett elkönyvelniük), míg ki nem fizette az adósságcsereben részt nem vett hedge fund-ok felé fennálló tartozását.** Ugyanis a bíróság szerint az adós nem tehet különbséget hitelezői között azon szempont szerint, hogy azok beleegyeztek-e az átütemezésbe vagy sem.

Az argentin kormány az ezredfordulón bejelentett csődöt követően 2005 és 2010 között hitelezőinek 93 százalékával állapodott meg adósságának átstrukturálásáról, azonban néhány hedge fund ebbe nem egyezett bele, s az államcsőd idején rendkívül olcsó áron megvásárolt kötvényeiket most eredeti névértékük arányában vásároltatták volna vissza az argentin állammal. A Kirchner-kormány azonban nem volt hajlandó törleszteni az általa „keselyűknek” nevezett befektetési alapoknak, név szerint az Elliot&Associate’s¹⁶ leányvállalataként működő NML Capital Ltd-nek és az Aurelius Capital Management–nek (ACM), valamint az általuk teremtett precedenst követő, ún. „me-too” hitelezőknek. Buenos Aires fellebbviteli fórumhoz fordult az ügyben, kérelmét ott azonban elutasították 2014 júniusában [CEPAL, 2014]. Egy 2005. évi argentin jogszabály szerint pedig a Kongresszus felhatalmazása nélkül a kormány nem is kezdhet párbeszédet az átütemezési tárgyalásokból korábban kimaradt hitelezőkkel. Ezért sem lehetett már akkor arra számítani, hogy Argentína fizetni fog december 15-én a két hedge fund-nak, ami így **technikailag nem teljesítésnek minősült.** Ez pedig elég volt a Fitch Ratings-nek ahhoz, hogy a fent említett mértékben leminősítse az argentin papírokat 2012 telén.

A bírósági döntés a külföldi befektetőkre és a tőzsdői folyamatokra is hatást gyakorolt. A határozat kihirdetését követő két napon belül a Buenos Aires-i tőzsdén a dollárhoz kötött államadósság papírok több mint 13 százalékot veszítettek értékükből. Elemzők ekkor arra hívták fel a figyelmet, hogy a külföldi befektetők esetleges lassú lemorzsolódása nem is a központi kormányzatot, hanem jóval inkább a külföldi finanszírozásra jelentősen támaszkodó helyi és tartományi kormányokat érintené rendkívül rosszul. Nemzetközi elemzők szinte azonnal más országok felé kezdték irányítani a potenciális befektetők figyelmét: Argentína, Bolívia, Brazília vagy Venezuela helyett sokkal inkább az úgynevezett Csendes-óceáni Szövetség államait (Chile, Kolumbia, Mexikó és Peru) javasolták, amelyek nyitott, befektetőbarát, kiegyensúlyozott gazdaságoknak számítanak az előbbiekhöz képest, és a növekedés kulcsát a szabadkereskedelemben és a K+F-befektetések növelésében látják.

¹⁶ Nem véletlenül kapott pejoratív jelzöt az Elliott&Associates az argentin kormánytól. A befektetési alap ugyanis arról vált hírhedtté, hogy bevett gyakorlatként olcsón felvásárolja a csődhelyzetbe került országok államkötvényeit, a fizetéseképtelenség bejelentése után pedig a kötvények teljes névértékének erejéig beperli az adott államot. Például 1995-ben az Elliot 20 millió dollárért vásárolt meg egy csődbe ment perui bankot, majd sikeresen perelte az államot 58 millió dollárra.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
GDP-növekedés (%)	8,5	8,7	6,8	0,9	9,2	8,9	1,9	4,5
Költségvetés egyenlege	1,9	0,6	0,7	-0,8	-0,1	-2,3	-0,4 (A)	4,5 (B)
Államadósság/GDP (%)	63,6	55,7	48,5	48,5	45,1	41,2	44,9	n.a.
Munkanélküliség (%) (C)	10,2	8,5	7,9	8,7	7,7	7,4 (B)	6,9	6,8 (D)
Folyó fizetési mérleg (a GDP %-százalékában)	3,6	2,8	2,1	2,7	0,6	-0,4	0,1	-0,2
INDEC inflációs ráta (%) (E)	9,8	8,5	7,2	7,7	10,9	9,5	10,8	10,9
Becsült valós inflációs ráta (%) (F)	-	15	25	15,8	10,9	22	25,6	28,3
Nemzetközi tartalékok (Mrd USD, folyó év január)	19,7	33,7	47,6	47	48,1	52,6	46,6	42,5

12. ábra: Argentína néhány makrogazdasági mutatója, 2006-13. között (forrás: Czékus, 2014, p266): A 2008. évi válság látszólag nem vetett véget Argentína gazdasági növekedésének, a bővülés üteme azonban lassuló trendre váltott (ami magában hordozza a reálberek csökkenésének veszélyét is). Az elmúlt évtizedben elért gazdasági növekedés jelentős része az erős magánfogyasztásnak köszönhető, azonban a 17% körüli beruházási ráta regionális viszonylatban is alacsonynak számít. Az ország nemzetközi versenyképességét jelentősen rontja az infláció (amely lehetetlenné teszi az élénkítő jellegű monetáris politikai beavatkozást), a tőkevonzó képesség romlása pedig aláássa a gazdaság hosszú távú növekedési és fejlődési perspektíváját. A tőkekiáramlás az import- és devizapiaci korlátozások ellenére is számottevő. A kormány elsődleges egyenlege 2010-ben még többletet mutatott, azonban 2014-re deficitessé vált, amit többnyire a jegybank által nyújtott transzferekből fedeznek.

A 2012. évi lassulást követően az argentin gazdaság ismét erőre kapott, és a fenti adatok szerint 4,5 (míg a CEPAL által 2004. évi változatlan árakon számolva 3) százalékos növekedést ért el 2013 folyamán. A kormány kitarzott a 2011-ben megalkotott stratégiája (import- és devizakorlátozások) mellett, hogy növelni tudja a devizatartalék szintjét. Az év első felében a peso valamelyest megerősödött a dollárral szemben, azonban az év második felében az exportbevételek növelése érdekében **Argentína ismét leértékelte valutáját**. Eközben a kormány folytatta az **expanzív fiskális politikáját**. 2013 során a monetáris expanzió fő hajtóereje pedig egyértelműen a magánszektor hitelezése volt. [CEPAL, 2014]. 2014 januárjában az argentin peso – több feltörekvő gazdaság valutájával egyetemben – jelentős nyomás alá került a FED monetáris politikai irányváltása, és az azt követő spekuláció hatására, ami minden eddiginél határozottabb jegybanki intervenciót igényelt: a BCRA január végén több mint 100 millió dollár értékben adott el 98 napos kötelezvényeket a nemzeti valuta védelmében, 25,89 százalékos – 2002 óta nem tapasztalt – kamatszint mellett, majd a kamat egy hét alatt 6 százalékponttal emelkedett. A jegybank tartalékai, amelyek egy év alatt 32 százalékkal csökkentek, hétéves mélypontra süllyedtek; csökkenésüket tovább tetézte, hogy a kormány ezekből sokkal olcsóbban tudta fedezni a devizában jelentkező kiadásait. Problémát jelent a **kettős árfolyam** is: egyrészt a piac árazza be a peso értékét (ez a feketepiaci árfolyam), másrészt pedig a jegybank állapítja meg a hivatalos árfolyamot, a kettő azonban akár 40-50 százalék feletti eltérést is mutathat [Czékus, 2014].

2014 nehéz év volt Argentína számára: a belső egyensúlytalanságokat tetőzte a nyersanyagárak újbóli esése. A teljes export körülbelül 30 százalékát jelentő szójabab ára 30 százalékot esett, illetve két legfontosabb külkereskedelmi partnere (Brazília és Kína) növekedése is mérséklődött. A gazdaság az IMF adatai szerint csupán fél százalékkal növekedett, **csökkent a fogyasztás és a beruházások aránya is. Mérséklődött a feldolgozóipar teljesítménye, főként az autó- és építőipar gyengélkedett.** A gazdasági növekedés fő hajtóereje a pénzügyi közvetítő szolgáltatások, valamint bizonyos mértékben a mezőgazdaság volt. Novemberben ideiglenesen bevezetették az „**Ahora 12**” („**Most 12**”) **fogyasztási hitelprogramot**, amelynek lényege az volt, hogy **a hazai feldolgozóipar támogatása érdekében a meghatározott hitelkártyával rendelkező fogyasztók 12 kamatmentes részletben fizetve juthattak bizonyos árucikkekhez.** A program a könnyűipari cikkek mellett kiterjedt az autóiiparra is, amelynek köszönhetően a francia **Renault cég 100 millió dollár értékű új beruházást jelentett be**, s ennek keretében három új modell gyártása

indulhat meg 2016-ban, amelynek segítségével Argentína csökkenteni tudja a Brazíliából származó gépkocsi-importját.

A tavalyi évben tovább emelkedett a központi költségvetési hiány még annak ellenére is, hogy jelentős transzfer érkezett a jegybank és a társadalombiztosítási alapok részéről. A bankszektor hitelezési lehetőségei korlátozottabbakká váltak, s az IMF szerint **nőtt a bankok államadósság-kitettsége.** **Folytatódott a hedge fund-okkal szembeni per**¹⁷ is: 2014 júniusában az USA Legfelsőbb Bírósága elutasította az argentin fellebbezési kérelmet, így jogerőssé vált a New York-i kerületi bíróság ítélete, miszerint Argentínának több mint 1,5 milliárd dollárt kell fizetnie a befektetési alapoknak. Az ügyben eljáró Thomas Griesa bíró a **Citibank Buenos Aires-i fiókirodáját bírta meg azzal, hogy az Argentínával perben álló hedge fund-ok számára biztosítsa a kötvényekre vonatkozó kifizetéseket.** A Citigroup 2015. május 11-én bejelentette, hogy az **argentin kormány pert indított a céggel szemben,** amelynek következtében néhány alkalmazottját akár büntetőeljárás alá is vonhatják. Argentína már **márciusban felfüggesztette a Citibank argentinai leányvállalatának egyes tevékenységeit:** a Nemzeti Értékpapír Bizottság döntött így arra hivatkozva, hogy a bank nem az argentin, hanem az amerikai törvények szerint járt el annak érdekében, hogy a New York-i bíróság határozatát két kifizetés esetében végrehajtsa az argentin adósságtörlesztés kapcsán.

2015 júniusában **Thomas Griesa, egy új eljárás keretében, úgy határozott, hogy Argentínának újabb 5,4 milliárd dollárt kell fizetnie** a korábbi évek adósság-átütemezését el nem fogadó befektetési alapoknak. **Ezzel összesen közel hétmilliárdra nőtt az Argentína által kifizetendő adósság.** Az argentin kormány szerint Griesa ítélete „veszélyes a nemzetközi pénzügyi rendszer egészére”, és bár a gazdasági miniszter úgy nyilatkozott, hogy erre a döntésre számítottak, nem fogják kifizetni az összeget: „Egyértelmű, hogy Argentína nem bocsáthat ki akkora pénzmennyiséget, amelyből ezt fedezni lehet” – hangsúlyozta Axel Kicillof, a gazdasági tárca vezetője. Kicillof szerint, amennyiben minden hitelező a keselyűkhöz hasonló feltételeket szabna a visszafizetésnél, akkor Argentína a jelenleg 34 milliárd dollár értékű devizatartalékainak akár felét is feláldozhatná a törlesztés érdekében. Az argentin kormány az új döntés ellen is fellebbezést nyújtott be az USA Legfelsőbb Bíróságához.

Az ország jelenlegi, nem törlesztett adósságának értéke 24 milliárd dollár, amelynek 66 százalékára New York-i, 34 százalékára európai törvényhozási szabályok vonatkoznak. Így még 17 millió dollár sorsa továbbra is függőben van. Egy Argentínához hasonló méretű ország sem engedhetne meg magának ekkora kifizetést anélkül, hogy veszélybe sodorná a gazdaságát, és így a lakosságát. A gazdasági miniszter úgy véli, „amennyiben Argentína újabb hitelhez folyamodna a régi adósság rendezése érdekében, akkor a nemzetközi ügynökségek ismét jogot formálnának arra, hogy kiigazításokra és állami vállalatok privatizációjára kényszerítsék a kormányt”. Az idő múlásával pedig az adósságállomány is nő, Argentína esetében – a régió más országaihoz viszonyítva – az adósság kamatterhe magas, átlagosan 9 százalék.

A kormány 2015. május végén bejelentette, hogy **márciusban az elsődleges költségvetési hiány** – amelyben még nem szerepel az adósságszolgálat – 17,4 milliárd pesóra (1,93 milliárd dollárra) nőtt, amely a kiadások jelentős megugrását jelzi az előző év ugyanazon időszakához képest: tavaly ugyanis a költségvetés elsődleges egyenlege 3,6 milliárd peso többletet mutatott. Felmérések szerint **kevesen gondolják úgy, hogy Cristina Kirchner elnök jobb állapotban hagyná a gazdaságot utódjára,** mint amilyenben férje, Néstor Kirchner átvette azt a 2001-02. évi válságot követően. Elemzők felhívták a figyelmet arra, hogy **az állami kiadások a nyersanyagárak világszerte virágzásának** (amely Argentínának elsősorban a mezőgazdasági exportbevételek

¹⁷ Az ENSZ szakértői 2015 februárjában kezdték el vizsgálni az államcsődök új szabályozásával kapcsolatos argentin javaslatot, amelynek fő célja, hogy a „kitartó befektetők” kis csoportja (a „keselyű alapok”) ne tudjon technikai csődbe taszítani egyetlen államot se a jövőben. Az argentin kormány javaslata szerint egy három országból álló megfigyelő bizottság (Comisión Veedora) felügyelné az érintett felek között zajló tárgyalásokat, ezáltal megteremtve az adósság átstrukturálásának legitimitását a nemzetközi közösség előtt. A hitelezők többsége által elfogadott feltételeket pedig minden hitelezőnek el kellene fogadnia.

növekedését jelentette) **elmúltát követően sem csökkennek**, sőt inkább tovább növekednek. Eközben a hitelezőkkel való jogi viták megnehezítik a nemzetközi tőkepiacokon való jelenlétet az argentin állam számára.

III. Az argentin gazdaság kilátásai a Kirchner-érát követően

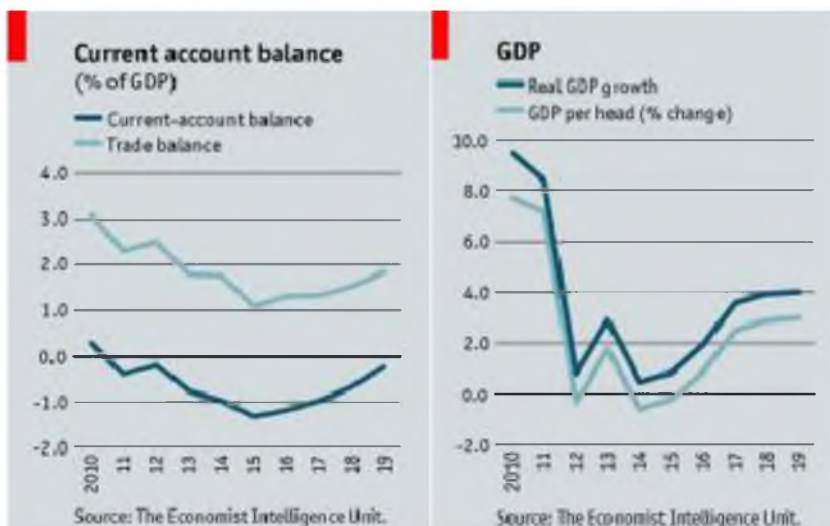
3.1. Merre tovább?

Az elemzők többsége egyetért abban, hogy Cristina Fernández de Kirchner gazdasági recessziót, meggyengített intézményeket, valamint egy feszültségekkel teli, polarizált társadalmat hagy maga után elnöki mandátumának lejártával. **A külföldi befektetők a 2015. októberi elnökválasztás közeledtével egyre intenzívebben figyelik a jelöltek választási programját, amelyek különböző megoldásokat kínálnak azonos problémákra:** a költségvetési egyensúly hiányára, az ipar teljesítményének romlására, az államadósság és a technikai államcsőd ügyére, valamint a növekvő inflációra. Az argentin lakosság számára utóbbi jelenti a legnagyobb gondot, **piaci elemzők szerint az infláció 40 százalék körül van** jelenleg, amely feléli a megtakarításokat. Dollárhoz továbbra is drágán jutnak hozzá a jelentős leértékeléseken átesett peso mellett, a kormánzatnak ugyanis nagy szüksége van a devizára. Az infláció kéz a kézben jár a **költségvetési hiány** problémájával, ugyanis a Kirchner-adminisztráció továbbra is úgy próbálja lefaragni a hiányt, hogy növeli a pénzkínálatot a jegybankon keresztül.

A gazdasági elemzők természetesen a külső feltételeket is vizsgálják: a nyersanyagárak közel tízéves emelkedése Argentína számára is kedvező növekedést biztosított, ám fő partnereinek gazdasági lassulása, a kedvező ciklus lezárulása az argentin kilátásokra is kihat, azonban **természeti erőforrásai és a fiatal népesség bővülése lehetővé teszik számára, hogy ki tudja használni az új növekedési lehetőségeket.** Egyesek szerint az **államadósság arányának elmúlt évekbeli csökkenése** megengedi, hogy Argentína viszonylag hamar visszatérjen a nemzetközi tőkepiacra. Más elemzők azonban úgy vélik, hogy nem lehet igazi csökkenésről beszélni, csupán a devizaadósságot váltották át pesóra, amelynek fő finanszírozója a jegybank volt. Elemzők új tőkepiaci szabályozást is remélnek, amely elősegíti a megtakarítások átcsatornázását a termelő beruházásokhoz.

A szakértők az **állam gazdasági szerepében** sem értenek egyet: az egyik oldal szerint az állami szféra túlságosan kiterjedt és nem tudja hatékonyan támogatni a termelést, továbbá szükség van a szabályozási rendszer reformjára is. Más közgazdászok ezzel szemben arra hívják fel a figyelmet, hogy bár a Kirchner-kormányok alatt nőttek a közkiadások, mindez lehetővé tette a jövedelmek hatékonyabb újraelosztását, az új munkahelyek létrehozását, a társadalombiztosítás kiszélesítését, az infrastruktúra és a közszolgáltatások fejlesztését. **A közelmúltban felmerült egy új állami fejlesztési bank megalapításának ötlete is,** amely az ipart támogatná, egyes szakértők szerint ez azonban továbbra is gátat szabna a versenyképesség növelése előtt.

A **tőkekimenekítés megakadályozása,** valamint a **közvetlen befektetések ösztönzése** kapcsán a gazdasági elemzők új lépéseket várnak a kormányzattól, ahogyan az adóterhek tekintetében is, ugyanis a szakértők szerint a latin-amerikai térséget illetően Argentínában a legmagasabbak az adók, amely a kkv-kat is hátrányos helyzetbe hozza. Mind a fogyasztási-, mind a jövedelemadó rendszert felül kell vizsgálni.

Az Economist Intelligence Unit elemzői szerint a következő ciklus sem lesz mentes a társadalmi megmozdulásoktól, amely kihathat a politikai stabilitásra, ugyanis bárki követi is Cristina Kirchnert az elnöki székben, politikailag népszerűtlen kiigazító lépésekre kényszerülhet majd, középtávon ugyanakkor javulhat a politikaalkotás minősége.

A gazdaság a 2014. évi recessziót követően eleinte lassan kapott erőre, 2015-ben a nominálbérek

növekedésének köszönhetően emelkedik a magánfogyasztás, amelynek eredményeként egy százalék körül alakulhat az ideai GDP-növekedés. A mezőgazdaság középtávon is jelentős hatással lesz a növekedési teljesítményre. A nettó export szintjére pedig pozitív hatással lehet a makrogazdasági szigorítás és a peso árfolyamának kiigazítása. A szakértők azonban nem számítanak arra, hogy rövid- vagy középtávon felmerül a munkaerőpiaci, illetve a fiskális reform terve (EIA, 2015).

Várható változások	2015-16.	2017-19.
Piaci verseny	Gyenge versenypolitika, amelyet hátráltat a bürokrácia és a személyi összefonódásokkal terhelt kapitalizmus	A kulcsfontosságú ágazatokban folytatódik az állami részvétel, bár a piaci beavatkozás enyhébb formát vehet.
Külföldi befektetések	Az új kormány hivatalba lépéséig fennáll a külföldi tulajdon államosításának lehetősége, azonban 2016 elejétől számítani lehet arra, hogy az új vezetés igyekszik megegyezésre jutni a nemzetközi hitelezőkkel, és új csatornákat nyit a dollár beáramlása érdekében.	Középtávon a külföldi tőke beáramlását segítő intézkedések várhatóak.
Külkereskedelem és árfolyam	A fizetési mérleg romlásának megakadályozása érdekében további kereskedelmi és tőkekorlátozásokra lehet számítani. 2016-ban sor kerülhet az árfolyam kiigazítására: a 2014. évi 33%-os nominális leértékelést követően 2015-ben 15, míg 2016-ban 20%-os árfolyam-leértékelés várható.	A korábbi korlátozások csak fokozatosan kerülnek felszámolására. Lehetőség nyílna az EU-Mercosur szabadkereskedelmi megállapodás megkötésére. A nominális árfolyam-leértékelés hosszabb távon ellensúlyozni tudja a reálfelértékelődést, amely eddig rontotta az export versenyképességét.
Infláció	Rövidtávon az infláció mérséklődése lassú lesz, főként a nominálbérek növekedése és a laza fiskális politika következtében.	Középtávon fokozatos dezinflációra számítanak az elemzők. Azonban még ebben az időszakban is kétszámjegyű infláció várható.
Adók	Továbbra is komplex marad az adórendszer, és az exportvámokat sem enyhítik.	Középtávon sem lehet adóreformra számítani.
Finanszírozás	A banki penetráció továbbra is gyenge, a hosszú távú hitelezés pedig korlátozott marad, a hosszú távú megtakarítások alacsony rátája miatt.	A nem-banki finanszírozás középtávon is intézményi befektetők kis csoportjára korlátozódik majd.

Várható változások	2015-16.	2017-19.
Munkaerőpiac	A szakszervezetek továbbra is erős befolyással rendelkeznek, a magas infláció miatt pedig további feszültségekre lehet számítani.	Középtávon sem várható munkaerőpiaci reform.
Infrastruktúra	A magánberuházások nem érik el potenciális szintjüket, míg a fiskális kiigazítás hátráltatja az állami beruházásokat, amelynek köszönhetően a közlekedési és energiaellátási problémák továbbra is fennmaradnak.	Az exporthoz és az energiaellátáshoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése várható PPP-együttműködés keretében.

3.2. A 2015. őszi választások jelöltjei

2015. augusztus 9-én zajlottak az egyes pártokon belüli **előválasztások** (PASO – elecciones presidenciales primarias, abiertas, simultáneas y obligatorias), ahol eldőlt, hogy kik fognak indulni az **október 25-én rendezendő első elnökválasztási fordulón**. Amennyiben az októberi fordulón egyik jelölt sem szerzi meg az érvényes szavazatok 45 százalékát + 1 szavazatot (vagy azok 40 százalékát abban az esetben, amennyiben 10 százaléknyi különbséggel vezet a második helyezetthez képest), **november 22-én kerül sor a második fordulóra** a két első helyen végzett jelölt részvételével. Aki a legtöbb szavazatot kapja, az foglalhatja el az elnöki széket 2015. december 10-én.

Az augusztusi PASO-nak összesen tizenöt indulója volt, s a leadott szavazatok alapján közülük hatan küzdhetnek majd az elnökségért, öt jelölt ugyanis nem érte el a szükséges 1,5 százalékos küszöböt, a többi kieső pedig a párton belül maradt alul. A legtöbb szavazatot a jelenlegi elnök, Christina Kirchner pártjának, a Frente para la Victoriának (FPV - Front a Győzelemért) a jelöltje, Daniel Scioli kapta (38,41%). Mögötte az ellenzéki Cambiemos szövetség jelöltje, Mauricio Macri végzett (24,28%). Október 25-én köztük lesz a legnagyobb versengés, de továbbra is esélyesként tekintenek a most harmadikként végzett Sergio Massára is (14,23%). Margarita Stolbizer pedig az egyetlen női jelöltként szerepel majd. Adolfo Rodríguez Saá, a peronista Compromiso Federal pártszövetség jelöltje és a trockista Nicolás Del Caño versenyezhet még az elnöki székért.

Az 56 éves **Mauricio Macri** 2007 óta tölti be a fővárosi polgármesteri pozíciót, előtte üzletemberként a magánszektor több területén is dolgozott, valamint Argentína egyik leghíresebb futballcsapatát, a Boca Juniors-t vezette elnökként 1996 és 2007 között. Támogatói már a 2011. évi választások idején is arra ösztönözték, hogy induljon az elnöki posztért, Macri azonban akkor úgy döntött, hogy egyelőre marad a polgármesteri székben. „A fejlődést, amit Buenos Airesben elértünk, ki lehetne terjeszteni az egész országra. Arra szeretnék kérni benneteket, hogy ne adjátok fel a jövőnket. Megerősítem az elkötelezettségem egy új alternatíva építésére, hogy a változás elnöke legyek 2015-ben” – mondta Macri 2013 októberében, amikor bejelentette, hogy indulni fog az elnöki posztért. Macrinak időközben sikerült szövetségre lépnie a Radikális Polgári Unióval (Unión Cívica Radical – UCR), amely az ország második legnagyobb pártja jelenleg, így esélyei is egyre nőnek Sciolival szemben.

Daniel Scioli jelenleg **Buenos Aires tartomány kormányzója**, és 2014 májusáig a Juan Domingo Perón által alapított Juszticialista Párt vezetője volt. Az 58 éves politikus Néstor Kirchner elnök helyettese volt, ennek ellenére Sciolinak nem felhőtlen a kapcsolata Cristina Fernández de Kirchner elnökkel, bár Cristina Kirchner ennek dacára is támogatja Scioli kampányát, akinek **a peronista párton belüli riválisa Sergio Massa, a Buenos Aires tartományban fekvő Tigre város önkormányzatának polgármestere**.

Massa támogatta Néstor Kirchnert és Cristina Fernández is elnökségük alatt. Nemrégiben azonban megalapította saját politikai pártját, a jobbközép peronista Frente Renovadort. Az elnöki pozícióért folytatott

küzdelem komoly esélyesévé azt követően vált, hogy 2013 októberében a Buenos Aires tartományi törvényhozási választásokon legyőzte Fernández eredeti jelöltjét, Martín Insaurraldét.

Az előválasztásokat Scioli és a kirchnerizmus nyerte, azonban az októberi elnökválasztás még akár az ellenzék győzelmét is hozhatja, hiszen a FPV kevesebb szavazatot szerzett, mint a többi párt együttvéve. Ernesto Sanz, a Cambiemos másik elnökjelöltje, aki alulmaradt Macrival szemben, emlékeztetett, hogy a legutóbbi előválasztáson Cristina Kirchner több szavazatot ért el, mint most Scioli. Az elnök akkor több mint ötven százalékkal nyert, Scioli viszont nem szerzett abszolút többséget vasárnap. Ha ugyanez lenne a végeredmény október 25-én, akkor második fordulót kellene tartani (az első körben akkor nyerhet a legtöbb szavazatot kapó jelölt, ha megszerzi a szavazatok negyvenöt százalékát, vagy a negyven százalékát és minimum 10 százalékpontos előnyt a második helyezettrel szemben). Egy esetleges második fordulóban pedig megtörténhet, hogy az ellenzék támogatók szavazataival Macri lesz a győztes

Az első elnökválasztási vitára október 4-én, a választások előtt három héttel kerül majd sor, ekkorra derül ki, hogy az egyes jelöltek programjai miben térnek el egymástól. Elemzők többsége szerint **mindhárom jelölt az eddigieknél jóval piac-barátabb intézkedéseket fog hozni**, eltörölve néhány adónemet, illetve csökkentve az import- és devizakorlátozásokat. A szkeptikusok azonban úgy vélik, hogy Kirchner utódja sem tud majd radikálisan új gazdaságpolitikai irányvonalat venni, legalábbis nem rövidtávon. Daniel Scioli is úgy nyilatkozott május végén, hogy körülbelül 2-3 évre lesz szükség a korlátozások feloldásához.

A **gazdaságpolitikát illetően a három jelölt közül** Macri a leginkább ortodox beállítottságú, győzelme esetén jelentősebb változásokra lehetne számítani. Korábban azt ígérte, hogy a hivatalba lépését követő napon, azaz december 11-én eltörölné minden korlátozást. Massa szerint azonban ez nem reális, ehelyett fokozatosan kell haladni: megválasztása esetén Massa **100 napon belül eltörölné a devizakorlátozásokat**. Ezzel összefüggésben arról is nyilatkozott, hogy gazdasági tanácsadóival már az ingatlanpiaci, lakhatási kérdésekkel is foglalkoznak, ugyanis az **elnökjelölt a lakáspiacot tartja az argentin növekedés kulcsának**.

A **külpolitika** kapcsán mindhárom elnökjelölt úgy nyilatkozott, hogy készek rendezni az Egyesült Államokkal a hitelezőkkel folyó per nyomán feszültté vált viszonyt, elsősorban a gazdasági kapcsolatok helyreállítása érdekében. A Kirchner-kormány az elmúlt években Kína felé közeledett annak érdekében, hogy friss külföldi működő tőkét és adósságfinanszírozási forrást szerezzen.

Elemzők egyelőre Scioli győzelmét vetítik előre, de erős versenyre számítanak közte és Macri között. Egyes értesülések szerint Scioli elnöksége esetén Cristina Kirchner továbbra is a peronista nemzeti mozgalom vezetője maradna, azonban más politikai tisztséget nem vállal. Gazdasági minisztere, Axel Kicillof azonban bejelentette, hogy indul a képviselői mandátumért az őszi választásokon. Kicillof még az esélyesek között van, nem úgy mint Máximo Kirchner, Cristina és Néstor Kirchner fia, aki nem járt sikerrel első képviselőjelölti indulásán, ugyanis nem szerzett mandátumot a törvényhozás alsóházában.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Könyvek, monográfiák, tanulmánykötetek

Green, Duncan (2003): Silent Revolution – The Rise and Crisis of Market Economics in Latin America Second Edition (Monthly Review Press, New York)

Franko, Patrice M. (2003): The Puzzle of Latin American Economic Development (Rowman&Little Publishers)

Pop-Eleches, Grigore (2003): From Economic Crisis to Reform: IMF Programs in Latin America and Eastern Europe (Princeton University Press)

Véganzonès, Marie-Ange & Winograd, Carlos (1997): Argentina in the 20th century: An Account of Long-awaited Growth (OECD)

2. Tanulmányok, folyóiratcikkek, kiadványok

BBVA (2015): Financial inclusion and its determinants: the case of Argentina. Working Paper n° 15/03, Madrid, January 2015 https://www.bbvaesearch.com/wp-content/uploads/2015/01/WP_15-03_Financial-Inclusion-in-Argentina.pdf

BCRA (2015): Financial Stability Report – First Half of 2015 <http://www.bcra.gov.ar/Pdfs/Publicaciones/bef0115i.pdf>

Braun, Miguel (2006): The Political Economy of Debt in Argentina, or Why History Repeats Itself (CIPPEC) http://siteresources.worldbank.org/INTDEBTDEPT/Resources/20061012_03.pdf

CeALCI (2008): El desarrollo de nuevos sectores de exportación en América Latina: Lecciones de 10 casos exitosos (Fundación Carolina) <http://www.fundacioncarolina.es/es-ES/publicaciones/avancesinvestigacion/Documents/americalatina10casosexitosos.pdf>

CEPAL (2009): Theory and Practice of Industrial Policy. Evidence from the Latin American Experience (United Nations, Santiago de Chile) <http://www.eclac.cl/publicaciones/xml/9/36449/LCL3013e.pdf>

CEPAL (2014): Economic Survey of Latin America and the Caribbean, Argentina 2014

Czékus Ábel (2014): Az államcsődötől a késleltetett korrekcióig, argentin pénzügy-politikai tapasztalatok. Pénzügyi Szemle, 2014/2 p259-272

EIA (2015): Country Forecast Argentina May 2015 Uptader

HITA (2012): Latin-Amerika gazdasága

Hyat, Syed A. (2009): Argentine Financial Crisis: Lessons Learned (in: International Journal of Business Research, 2009, Vol. 9 Issue 5, p92-108) <http://web.ebscohost.com/bsi/pdf?vid=68&hid=8&sid=0e892c8e-2326-420c-889c-7f1789cc9af8%40sessionmgr4>

IMF (2004): The IMF and Argentina 1991-2001 (International Monetary Fund, Independent Evaluation Office) <http://www.imf.org/external/np/ieo/2004/arg/eng/pdf/report.pdf>

IMF (2005): Argentina: 2005 Article IV Consultation—Staff Report; Staff Supplement; Public Information Notice on the Executive Board Discussion; and Statement by the Executive Director for Argentina <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2005/cr05236.pdf>

Kitekintő (2011): Kitekintő elemzések 7: Latin-Amerika mérlegen (2011.07.27.) http://kitekinto.hu/downloads/kitekinto_elemzes_latin_amerika_merlegen_2011.pdf

Kollár Zoltán (1997): Az argentin gazdaság ciklusukban: fejlődés - válság - stabilizáció... (A Kormány Gazdasági Kabinetje mellett működő Szakértői Csoport számára készült tanulmány) (MTA Világgazdasági Kutató Intézet)

Ministerio de Industria (2013): Plan Estratégico Industrial 2020 <http://www.industria.gob.ar/libro/>

Novoszách Péter (2007): Az argentin pénzügyi válság anatómiája (in: Polgári Szemle 2007. április – 3. évfolyam, 4. szám pp16-27) http://www.polgariszemle.hu/app/interface.php?view=v_article&ID=181&paging=1

Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal: Latin-Amerika Sajtófigyelő, 2012-13. évi számok

Otálora Cortés, Rosalvina (2010): The Danger of Populism: Macroeconomic Populism in Latin America, Is Colombia the Exception? (in: Prolegómenos: Derechos y valores, vol. XIII, núm. 26, julio-diciembre, 2010, pp. 99-122) (Universidad Militar Nueva Granada, Bogotá, Colombia) <http://www.redalyc.org/src/inicio/ArtPdfRed.jsp?iCve=87617274007>

Paiva, Paulo (2009): Impact of Economic Crisis on Brazilian Economy (in: Revista de Economía Mundial 23, 2009, 227-44) <http://rabida.uhu.es/dspace/bitstream/handle/10272/3304/b15734237.pdf?sequence=1>

Palotás László (2003): Az argentin lemaradásról (in: Külgazdaság 2003. 47. évf. 10. szám, pp54-78)

Rambarran, Jwala (2004): Argentina's Sovereign Debt Default and the IMF (Draft Version) <https://sta.uwi.edu/conferences/financeconference/Conference%20Papers/Session%2010/Argentina%20Sovereign%20debt%20default%20and%20teh%20IMF%20Global%20Financial%20Governance%20in%20a%20Tai%20spin.pdf>

3. Internetes források

AméricaEconomía (2012): Argentina pide a corte de EE.UU. suspensión del dictamen que los obliga a pagar deuda (2012.11.27.) <http://www.americaeconomia.com/politica-sociedad/mundo/argentina-pide-corte-de-eeuu-suspension-del-dictamen-que-los-obliga-pagar-de>

Economist Intelligence Unit (2010): Argentina: Debt end game (in: Business Latin America, 11/29/2010, Vol. 45 Issue 46, p1-2) Letöltés ideje és helye: 2011. augusztus 8. <http://web.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&hid=123&sid=49a302ad-16c0-40d0-8617-217c0ce8b3af%40sessionmgr104>

EC DG Trade (2014): Argentina – Trade – Main indicators http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_111470.pdf (2015.06.18-ai állapot szerint)

Elizondo, Marcelo (2015): Argentina pierde participación en las exportaciones de Latinoamérica. <http://www.consultoradni.com/argentina-pierde-participacion-en-las-exportaciones-de-latinoamerica/>

IMF.ORG (2003): Argentina—Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies, and Technical Memorandum of Understanding (Buenos Aires, Argentina September 10, 2003) <http://www.imf.org/external/np/loi/2003/arg/03/091003.pdf>

IMF.ORG (2015): Argentina— International Reserves/Foreign Currency Liquidity (2015. áprilisi állapot szerint) <http://www.imf.org/external/np/sta/ir/IRProcessWeb/data/arg/eng/curarg.pdf>

Kitekintő.hu (2010): Támadják a rendeleti kormányzást Argentínában 2010.03.13. http://kitekinto.hu/latin-amerika/2010/03/13/tamadjak_a_rendeleti_kormanyzast_argentinaban/

Kitekintő.hu (2011a): Létezik „argentin megoldás” a válságra? http://kitekinto.hu/latin-amerika/2011/08/09/letezik_argentin_megoldas_a_valsagra/

Kitekintő.hu (2011b): Erre tart ma az argentin gazdaság (2011.02.07) http://kitekinto.hu/latin-amerika/2011/02/07/argentin_gazdasag_marad_az_adossag/

- Kitekintő.hu (2012a):** Az Európai Unió kifogásolja Argentína importkorlátozásait (2012.05.26.) http://kitekinto.hu/latin-amerika/2012/05/26/az_europai_unio_kifogolja_argentina_importkorlatozasait/
- Kitekintő.hu (2012b):** Keselyűk karmaiban: ismét csődközelben Argentína? (2012.11.28.) http://kitekinto.hu/latin-amerika/2012/11/28/keselyk_karmaiban_ismet_csdkozelben_argentina/
- magyardiplo.hu (2012):** Amikor Görögországot Argentínának hívták <http://www.magyardiplo.hu/kezdlap/826-amikor-goeroegorszogat-argentinanak-hivtak>
- Mercopress (2012):** Fitch downgrades Argentina's credit rating fearing 'probable default' (2012.11.28.) <http://en.mercopress.com/2012/11/28/fitch-downgrades-argentina-s-credit-rating-fearing-probable-default>
- Ministerio de Industria (éé):** Informes y estadísticas <http://www.industria.gob.ar/cep/informes-y-estadisticas/industriales/>
- Nol.hu (2012):** Csata a tőkével (2012.11.26.) http://nol.hu/kulfold/20121126-csata_a_tokevel
- Observatory of Economic Complexity(2012):** Argentina – Export, Import <https://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/arg/> (2015. június 20-ai állapot)
- [origo] (2002):** Súlyosbíthatják a reformok az argentin válságot (2002.01.09.) <http://www.origo.hu/gazdasag/hirek/20020109sulyosbithatjak.html>
- Portfólio.hu (2012):** Tízéves ügy miatt csődveszélybe kerülhet Argentína (2012.11.22.) http://www.portfolio.hu/users/elofizetes_info.php?t=cikk&i=176074
- Privátbankár (2012):** Fregattfogalás: Argentína sem úszta meg teljesen a fizetést az államcsőddel (2012.10.25.) <http://privatbankar.hu/kotveny/fregattfogalas-argentina-sem-uszta-meg-teljesen-a-fizetest-az-allamcsoddal-251800>
- Prosperar.gov.ar (2015):** <http://www.prosperar.gov.ar/> (2015.06.18-ai állapot szerint)
- Robinson, Eduardo (2013):** En el sistema financiero argentino aún predomina el cortoplacismo. La Gaceta, 2013. június 21. <http://www.lagaceta.com.ar/nota/546987/economia/sistema-financiero-argentino-aun-predomina-cortoplacismo.html>
- Santander (2015):** Argentina: Foreign investment (2015. júniusi állapot szerint) https://en.santandertrade.com/establish-overseas/argentina/foreign-investment?&actualiser_id_banque=oui&id_banque=0&memoriser_choix=memoriser
- The CIA World Factbook (éé):** Argentina (2015. június 16-ai állapot) <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ar.html>
- The Economist (2005):** Kirchner and Lula: different ways to give the Fund the kiss off 2005.12.20. <http://www.economist.com/node/5327790>